ra, provisio est nulla, nec tolleratur, sed omni effectu caret. Ita de electione Pass. c.25. n.595. quod similiter valet de aliis provisionibus, possuntque hæc videri per partes explicata apud Leur. q.340. & seqq.

788 §.3. Putant Navar. Rodriq. Mirand. & alii cum Barbos. *De Potest. Episc. alleg.* 43. *nu.* 30. Episcopum aut Prælatum posse cum subdito beneficando dispensare in infamia, sed dicendum est tantum posse dispensare in effectibus, quos causat infamia, nam infamia facti, quamdiu non purgatur, est impedimentum quasi de jure naturæ excludens a beneficio, uti recte Pass. n.540.

787 *Q.* 111. *Quid addendum sit circa scientiam, peritiam linguæ, gradum quandoque prærequisitum in beneficiando?* Resp. Seqq.

§. 1. In genere, tanta requiritur scientia, quæ cum ordinariis auxiliis divinis, & consiliis humanis sufficiat ad prudenter exequendum officium dignitati, vel beneficio annexum, alioqui tam promovens quam promotus peccant mortaliter, Suar. Mirand. Garz. Leur. *p.* 1. *q.* 242. ubi in qq. seqq. declarat in specie, quæ scientia requiratur ad Clericatum, beneficium simplex, Dignitates, Canonicatus, Parochiam, Abbatiam, Episcopatum; & si horum omnium promotio fiat cum defectu scientiæ, non est ipso jure irrita, sed irritanda, Leur. *q.* 249. hinc si titulum beneficii obtinuerint, non tenentur fructus interea perceptos restituere; promotores tamen tenentur reparare damna ideo causata Ecclesiæ, Nav. Azor. Less. Garz. *p.* 7. *c.* 7. *n.* 26. Quod si quis nequidem sciret legere latine, illius præsentatio ad beneficium est ipso jure irrita, arg. cap. ult. *De temp. ord. in* 6. quia, uti dicitur Cap. *Illiteratos*, dist. 36. *Litteris carens, sacris non potest esse aptus Officiis*. Si autem legere, & scribere sciat, sed non intelligat, est irritanda, imo est irrita, si sit beneficium curatum vel Cathedrale, Laym. Leur. *p.* 2. *qu.* 163. Et defectum omnis litteraturæ esse juris divini ac omnino indispensabilem putant Felin. Maj. Turrec. Paris. apud Leur. *p.* 3. *q.* 358. potestque etiam de hoc videri p. 1. q. 237. Et ubi nescitur de scientia, vel litteratura sufficiente, promovendus tenetur eam probare acceptato examine, Lott. Leur. *p.* 1. *q.* 251.

790 §.2. Ignorans idioma loci, est per Reg. 19. Cancell. incapax beneficii curati in tali loco, cum debeat etiam verbo pascere gregem, nisi forte Papa conferens, v.g. Episcopatum, & hoc sciens, censeatur dispensare. Idem tenent Giom. Chok. & alii de Vicariis perpetuis, Beneficiis electivis, Commendis, si sint beneficia curata, non autem si curata non sint. V. Leur. *p.* 3. *qu.* 354. ubi etiam notat in quibusdam Regnis non posse conferri exteris, licet idioma noverint.

791 §.3. Pro cathedralibus Ecclesiis requiritur gradus Doctoris vel Licentia in Theologia aut jure Canonico, vel saltem publicum alicujus Academiæ testimonium de idoneitate ad alios docendos, 1. Ad Episcopatum: 2. Ad Scholasteriam, ubi Seminarium est, nec instituti sunt alii præceptores, Trid. sess. 23. c. 18. de Ref. 3. Ad Archidiaconatum habentem annexam curam animarum vel Jurisdictionem, Trid. sess. 24. c. 12. addens tamen, *Ubi id fieri potest*. 4. Ad Archipresbyteratum, cui annexa est Jurisdictio, Barb. ad Trid. supra. 5. ad Canonicatum, cui annexus est pœnitentiariatus, Trid. addens tamen posse esse alium, qui aptior pro loci qualitate reperiatur. Hortatur etiam Trid. ut Decani, aliique dignitatem habentes, item media saltem pars Canonicorum in Cathedralibus & insignibus collegiatis sit graduata, id tamen non præcipit, Barb. Garz. Lot. Leur. *p.* 1. *q.* 252. Vide etiam Menochium de arbitr. judic. cas. 425.

792 §. 4. Debet ille gradus esse susceptus in publica Universitate studii generalis, Lott. *lib.* 3. *quæst.* 7. *a num.* 123. Quamvis autem mens Trident. sit, ut non adsit tantum gradus, sed etiam competens scientia, Lott. *a num.* 50. si tamen quis habens gradum careret scientia, valide provideretur, Azor. Barb. Garz. Castrop. *tom.* 13. *d.* 4. *part.* 6. *n.* 19. nec privari posset vi legis positivæ, nam observata est per susceptionem gradus, Passer. De Elect. cap. 25. num. 36. Quod si gradus susceptus sit irritus, quia neglectum est aliquid ad valorem præmittendum, provisio etiam irrita est ipso facto, Azor. Garz. Castrop. Leur. *quæst.* 254. putat tamen Sanch. in Cons. lib. 2. cap. 1. d. 57. si quis contra statuta Universitatis, v. gr. fieret Magister artium, antequam esset immatriculatus, vel Baccalaureus, si reliqua haberet, non peccaturum graviter, neque Magisterium ideo fore irritum.

793 §. 5. Si expresse non dicatur, quod gradus debeat esse ante susceptus, uti si fundatio sic habeat: *Hoc beneficium non conferatur nisi Doctori Theologiæ*, non est opus, ut talem gradum prius habeat, sed sufficit, ut tempore provisionis sit habilis ad illum statim comparandum, cum obligatione comparandi, Less. *lib.* 2. *cap.* 34. *nu.* 106. Ratio est, quia præsumitur talem fuisse mentem fundatorum, cum gradus actualis non faciat idoneum: & alioquin sæpe excluderentur digniores, qui forte gradum actu non habent. Et quando dicitur, ut gradus aut certus Ordo suscipiatur intra annum, tempus non currit nisi a die obtentæ pacificæ possessionis, quia incertus de Beneficio exponi non debet periculo perdendi sumptus, aut subeundi onera sine beneficio, Luca *d.* 32. *n.* 12.

794 *Q.* 112. *Quid addendum sit circa ætatem requisitam ad Beneficia?* Resp. seqq.

§.1. Certa ætas non requiritur ad Capellanias laicas, aliasque etiam pias dispositiones, quæ non subjiciuntur potestati Superioris Ecclesiastici, uti dictum est *num.* 235. Nec ad pensiones, nisi per accidens septennium, si debeat esse Clericus, Luca de benef. d. 95. Etiam ad Papatum non requiritur certa ætas, Castr. *t.* 13. *d.* 4. *p.* 3. *n.* 1. Ad Cardinalatum sufficit ætas necessaria Ordini annexo, & hoc tantum ex decentia, quia Papa potest, etiam rationabiliter, in ætate minore creare Cardinalem, Barb. Cast. Leur. *der.* 1. *q.* 221. Ad Episcopatum requirit Trid. sess. 7. c. 1. de Ref. ex c. *Cum in cunctis*, de elect. ann. 30. completum, sed in regno Galliæ ex Concordatis cum Leone X. sufficit, ut Episcopus eligendus inchoarit 27. annum, Castr. *n.* 2.

§.2. Ad omnia beneficia etiam simplicia requirit Trid. ann. 14. inceptum, Nav. tamen apud Dian. *p.* 3. *tr.* 6. *R.* 64. dicit Trid. non esse intelligendum de beneficiis juris patronatus, cum in odiosis non veniant nomine beneficii, sed passim, & merito rejicitur, nam sunt vere beneficia. Ad principaliter curata requiritur, vel actu Sacerdotium cum ætate ordinarie requisita suscepturn, vel saltem illa ætas, qua suscipitur Sacerdotium, cum obligatione intra annum suscipiendi, ætas autem illa est annus 25. inchoatus, Less. *l.* 2. *c.* 34. *n.* 108. Castrop. *n.* 12. Garz. Corr. Lott. Leur. *p.* 2. *q.* 161. aliique 20. AA. cum Barb. de potest. Ep. alleg. 60. n. 81. & de Off. Parochi c. 5. n. 2. habeturque expresse in c. *Cum in cunctis*, de elect. Ratio petitur ex Trid. sess. 23. ubi postquam de Ref. c. 6. dictum esset neminem etiam prima tonsura initiatum posse obtinere beneficium etiam simplex ante ann. 14. addit c. 12. *Sic Nullus imposterum ad Subdiaconatus Ordinem ante* 22. *ad Diaconatus ante* 23. *ad Præsbyteratus ante* 25. *ætatis suæ annum promoveatur*, jam vero beneficia principaliter curata prærequiruntur esse Presbyterum, vel saltem habere ætatem Presbyteri, & obligationem intra annum suscipiendi Presbyteratum. Idem est de Vicariis perpetuis Ecclesiarum Parochialium, Azor. Castrop. Si autem cura sit tantum accessorie annexa, sufficit illa ætas, quæ pro beneficio necessaria est, Luca, Leur. *p.* 1. *qu.* 218. Quod si aliquis de beneficio curato provisus impediretur, quominus posset intra annum fieri Sacerdos, non ideo privatur beneficio, cap. *Commissa*, de elect. in 6. Barb. *n.* 84.

§.3. Ad dignitatem Episcopatu inferiorem, si simul habeat curam animarum, uti habent quidam Præpositi, Decani, Archidiaconi, Generales Ordinum, Provinciales, Priores Conventuales, requiruntur 25. inchoati, Suar. A. Tamb. Paxjord. Leur. contra Nav. Barb. Lez. requirentes 30. annos. Ad verum Abbatem (cujus signa sunt prærogativa in Choro & Capitulo ac administratio cum jurisdictione) in jure non statuitur certa ætas, communiter tamen postulantur 25. anni. Ad Abbatissam olim requirebantur 40. nunc 30. completi, Feneck. *de benef. c.* 34. Si autem non sit vere Abbas aut Abbatissa, sed tantum nominetur, sufficit ætas, quæ ad beneficia simplicia, Leur. *q.* 223. 224. De dignitatibus apud Moniales vide Less. *n.* 107. & Castr. *n.* 4. De ætate Abbatissæ v. Pignat. tom. 6. cons. 10.

§.4. Ad Canonicatum qualificatum, qui in Cathedrali vel etiam Collegiata dicitur curatus, quia illi specialiter actu vel habitu incumbit cura animarum, requiritur annus 25. inchoatus; ad eum autem, qui dicitur pœnitentiarius, requiritur 40. Luca supra; sufficere autem esse inceptum dicunt Azor. & Castr. *n.* 17. sed alii cum Leur. *q.* 219. requirunt completum. Quod si talis non adesset, qui foret aptus; poterit e diœcesi assumi aptus etiam sine ea ætate, aut extra diœcesim accersiri alius habens eam ætatem, Castr. Leur.

§. 5. Si distributio Ordinum præcepta per Trid. sit facta in aliqua Ecclesia, requiretur ætas ad Ordinem Canonicatui annexum necessaria: si distributio illa non sit facta, sustinent aliqui sufficere ann. 14. inceptum, sed pro Cathedralibus declarationes dicunt requiri eam ætatem, ut provisus possit intra annum promoveri ad Subdiaconatum, quod Luca De Canonicis d. 5. n. 2. defendit, etiamsi nullus Ordo sit annexus tali Canonicatui: in Germania tamen ex universali consuetudine, permittente Papa, solent etiam sine dispensatione & derogatione Trid. tales Canonicatus conferri ingressis annum 14. Luca *de benef. d.* 95. Leur. *q.* 213.

§. 6. Ad dignitates in Cathedrali vel personatus non habentes curam animarum, nec requirentes Sacerdotium sufficit 22. annus; secundum multos cum Azor. & Barb. de potest. Episc. alleg. 60. nu. 66. inchoatus, sed secundum Hent. Less. Garz. Castr. *n.* 10. Leur. *q.* 216. *nu.* 1. completus, quia Trid. dicit non debere esse minores 22. annis, qui autem non complevit, est minor: an vero etiam comprehendantur Præpositura & Decanatus, videri potest Garz. *p.* 7. *c.* 4. *nu.* 73. & Leur. supra. Ad similes dignitates, & personatus in Ecclesia collegiata plures cum Barb. *n.* 67. & Luca supra dicunt non requiri annum 22. sed sufficere 14. sed Garz. & alii cum Castrop. *nu.* 7. tenent oppositum, quia Trident. sic habet, *In Ecclesiis præsertim Cathedralibus* To *præsertim* autem includit alias præter Cathedrales.

§. 7. Non ideo requiritur annus 25. ad Canonicatus, quia Ecclesiæ vel capitulo annexa est cura; nam hæc non est penes singulos, sed penes unum specialiter designandum, Luca supra. Pro ceteris Canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum & dimidiis portionibus Cathedralium sufficit ann. 14. inceptus, Garz. Barb. Castrop. *a n.* 18. Leur. *q.* 212. Commendæ Ecclesiasticæ regulantur uti beneficia, Luca supra; item Coadjutoriæ, inquit Castrop. *nu.* 13. eadem enim ætas, quæ in Principali requiritur & sufficit, etiam postulatur ad Commendam & Coadjutoriam.

§.8. Cum Trid. statuat, ut providendus sit in Ordine, qui tali beneficio est annexus, vel in ætate tali, ut infra annum possit eum suscipere, dubium est, an pro beneficio v. g. Subdiaconali sufficiat te complevisse annum 20. & incepisse 21. affirmant Abb. Fagn. Ugol. Paris. Ricc. Pass. Barb. Gonz. Laym. Leur. *q.* 215. item Azor. & Less. *n.* 110. quia post annum habilis es pro illo Ordine, quod tantum requirit Trid. E contra negant Garz. *a n.* 22. Paxjord. Castrop. *n.* 16. & dicunt ad tales Prebendas requiri actu ætatem, quæ capax sit Ordinis annexi recipiendi, cum obligatione illum recipiendi intra annum, sicuti in beneficiis Parochialibus; quamvis non sit obligatio nisi intra annum suscipiendi Sacerdotium, tamen requiritur actu ætas Sacerdotio apta, secundum dicta n. 795.

§.9. Si fundatio requirat, ut beneficiandus habeat ætatem pro Presbyterio, quamvis per dispensationem fiat Presbyter ante ætatem, non est capax beneficii, sed inhabilis defectu ætatis, Garc. *n.* 82. Castr. *n.* 21. E contra si fundatio dicat ut sit Presbyter, satis est esse per dispensationem Presbyterum ante ætatem, Butr. Less. in auct. v. *Beneficium* cas. 2. Vide dicenda num. 822.

803 §.10. Hactenus dicta intelligi debent de beneficiis secundum se, & nunc post Trid. nam fundatis ante Trid. non est derogatum. Et etiam nunc, si aliter disponatur in fundatione, Trid. non obstat, Garc. Castr. *n.* 19. Corr. *l.* 4. *c.* 6. *num.* 23. Leur. *p.* 2. *qu.* 160. *n.* 2. unde si fundator nunc velit sufficere ætatem minorem, admitti potest ejus voluntas secundum dicenda n. 808.

804 §. 11. Ætas requisita debet adesse, non tantum tempore collationis, sed etiam tempore electionis, præsentationis, impetrationis, quibus jus ad beneficium acquiritur; imo putant Vasq. Garc. aliique cum Castrop. debere adesse tempore, quo te, v. gr. ad concursum sistis, alioquin inhabilis postulas beneficium, sed oppositum videtur probabilius, nam per examen vel concursum non confertur jus ad beneficium, sed tantum fit experimentum de majore dignitate; nec petis beneficium, nisi pro tempore, quo eris habilis. Idem est, si quis, dum resignatio fit in ejus favorem, non habeat Clericatum vel ætatem; satis est enim habere, quando a Papa Romæ subsignatur supplica, quia tunc prius acquiritur aliquod jus. Similiter non est opus te ætatem habere, quando impetras Rescriptum gratiæ ad Beneficium proxime vacaturum, sed sufficit habere in tempore executionis, Laym. Leur. *p.* 1. *q.* 212.

805 §.12. Si vel minimum desit ætati, obstat valori provisionis vel præsentationis. Nav. Sanch. Garc. *n.* 84. Si tamen patronus aliquem præsentet per litteras, satis est hunc habere ætatem, dum litteræ perveniunt ad illum, cui præsentantur, Rodriq. Vega apud Garc. *n.* 88.

806 §.13. Gl. ad Reg. 17. Cancel. & Sfortias dixerunt numerationem ætatis inchoari posse a die conceptionis, quando est favorabile proli sic numerari, sed Cov. & Sanch. in Decal. l. 4. c. 35. n. 4. dicunt nihil in hac re falsius dici posse, cum generali usu receptum sit ubique ætatem a die nativitatis numerari; consentit Garc. n. 89. citans Mol. & Mandos. Ratio autem est, tum quia homo per conceptionem necdum censetur esse in mundo, secundum illud Christi Joan. 16. v. 21. *Cum autem peperit puerum, jam non meminit præsturæ, quia natus est homo in mundum*, tum etiam, quia dies concepti & animationis nimis ignotus & incertus est; neque est idem tempus remansionis in utero quoad omnes: ergo a termino ignoto, & ita incerto male numeraretur ætas: Imo Gonz. & Corr. *n.* 22. docent ætatem quoad beneficialia numerandam esse a die Baptismi, quia per hunc prius nascitur homo in Ecclesia & in ordine ad spiritualia, secundum illud Christi, Jo: 3. v. 7. *Oportet vos nasci denuo*, & v.5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto*, adducitque pro hoc communem usum totius orbis, quia ætas probatur per testimonium Baptismi, etiam secundum plures decisiones Rotæ, quas refert. Nihilominus alii cum Sanch. in Cons. l. 7. c. 1. d. 33. n. 3. dicunt etiam in ordine ad spiritualia numerari posse a die nativitatis, sic enim Judæus quinquagenarius, si heri sit conversus & baptizatur, utique hodie est capax tonsuræ, & cras beneficii, quantum ad ætatem: quod autem petatur testimonium Baptismi ad probandam ætatem, inde est, quia ex illo possumus circiter conjicere de nativitate, aut saltem numerando a Baptismo habemus tempus ætatis sufficiens.

807 §.14. Episcopus, per se loquendo, nequidem ad unum diem potest dispensare in hac ætate, etiamsi beneficium sit simplex nec requirens ullum Ordinem, Laym. Azor. Less. Garc. Barb. *de offic. Parroch. c.* 2. *n.* 6. Castr. *n.* 20. Leur. *q.* 217. & 228. Possunt tamen per speciale privilegium aliqui Episcopi dispensare infra annum, idest, pro anno, minus uno die, pro suscipiendis Ordinibus, sed sic dispensatus est capax beneficii curati, nisi etiam attigerit annum 25. quamvis anno 24. incepto ordinatus esset Sacerdos, uti dictum est nu. 795. docentque Corr. *l.* 3. *c.* 7. *n.* 5. & alii passim cum Leur. *q.* 217. *n.* 3. An autem dispensatus in ætate ad Sacerdotium, sit capax beneficii Sacerdotalis, dicetur n. 822.

808 *Q.* 113. *Quid notandum sit circa varias conditiones, & clausulas fundationum?* R. Seqq.

§.1. Fundator potest in limine fundationis addere conditiones etiam contrarias juri communi, quæ tamen, ut obligent, admitti debent ab Episcopo, Inn. Pelin. Abb. Lamb. Lott. Piac. *p.* 2. *c.* 3. *art.* 5. *nu.* 5. Luca *de Benef. d.* 61. *nu.* 2. Leur. *p.* 1. *qu.* 28. Et si ab Episcopo admittæ sint, obligant, Luc. de Canon. d. 36. n. 6. de Jurep. d. 45. n. 10. & d. 70. n. 13. Non debent tamen esse nimis difficiles, nec turpes, nec contra finem seu substantiam Beneficii, nec contra jus naturale vel divinum, juri autem humano derogatur ex concessione Ecclesiæ, Lamb. Lott. Leur. *q.* 29. & 30. Sic apponi potest in fundatione, ut quis præsentari possit ad beneficium necdum vacans, Rota, Corr. Leur. *p.* 2. *q.* 99. *n.* 5. Item ut liceat per annum, abesse ultra tres menses, Corr. *l.* 2. *c.* 14. *n.* 46. Item ut instituens in beneficio sit, non Episcopus, sed alia persona Ecclesiastica, uti dictum est n. 361. Item ut laicus ad tempus habeat beneficium, secundum dicta n. 274. Item ut Clericus septem annor. habeat beneficium, nec obligetur ad Horas ante 12. secundum dicenda n. 1198. Item ut quis hoc beneficium retinere possit cum alio etiam incompossibili, uti dicetur n. 905. Item ut habens tantum 14. annos obtineat beneficium sacerdotale, faciatque Missas celebrari per alium, Lott. Leur. *q.* 160. *n.* 1. Item ut si deficiant proventus, onera etiam Missarum reduci possint ab Episcopo, uti habet S. Congr. apud Gob. *in Exp. t.* 3. *n.* 536. non obstantibus illis, quæ dicemus n. 834. An autem admitti possit fundatio patronatus Ecclesiastici, excludens Papam ab alternativa, videri possunt dicta n. 514. Notant autem Luca, Corr. & alii cum Leur. n. 2. nunc post Trid. requiri, ut in limine fundationis fiat specialis mentio de tali exhorbitante conditione. Quod si fundator aliud non expresserit, censetur voluisse conformare se juri communi, Fagnan. in cap. *Ut Abbates*, de ætat. & qualit. ordin. num. 98.

§. 2. Illicitum est dare bona sua Ecclesiæ, ut pacto, ut 809
dans illa retineat pro Præbenda, & in Canonicum admittatur, quia est emptio rei spiritualis pro pretio, adeoque simonia juris naturæ, secundum dicta lib. 3. part. 1. a n. 86. potest tamen quis bona dare, & eam gratiam petere: & ita refert Lugo in Resp. moral. l. 5. dist. 15. n. 10. acceptatos esse annuos reditus 300. aureorum oblatos ab eo, qui petebat Episcopatum titularem nullos fructus afferentem, non quod illis reditibus emeretur Episcopatus, sed ut esset conditio ad justificandam causam erigendi & ei conferendi Episcopatum; sic enim fiebat dignor gratia, sicuti laico fundanti beneficium datur jus patronatus, quo reddit se dignum per fundationem beneficii. Item sicuti multæ indulgentiæ vel dispensationes concedunturfub conditione dandi eleemosynam, vel aliquid ad pium opus, quæ datio complet causam dandi, reddendo dantem dignum tali gratia.

§. 3. Quamvis conditiones, quæ per statuta Capitulorum, 810
vel aliunde extrinsece adveniunt beneficio, aut etiam per Canones præscribuntur, non videantur esse adeo substantiales, tamen conditio, quæ nititur voluntate fundatoris, omnino substantialis est, uti patet ex illis, quæ habet Corr. *l.* 2. *c.* 10. *a n.* 144. & *c.* 12. *a n.* 30. quia hic noluit alium esse capacem; hinc provisio aliter facta videtur invalida, sed dato esse validam, tamen si aliquis per fundationem in individuo determinatus claudatur, qui erat certo obtenturus beneficium, huic facta est injuria, & est obligatio reddendi beneficium, ac compensandi damna, quia per fraudem impeditus est a consecutione boni illius. Si autem nullus determinate erat certo obtenturus, adhuc dimitti debet beneficium, ut conferatur secundum legem fundationis, & restitutio facienda pauperibus vel piæ causæ. Quod si habentes jus per fundationem resciant & non contradicant, censentur consentire. Si tamen conditio talis requisita esset ob majus bonum Ecclesiæ vel communitatis, ut si requiratur Doctoratus, tunc provisio facta non Doctori est invalida, licet nullus Doctor contradicat, Cened. Gutt. Garz. *p.* 7. *cap.* 15. *a n.* 11. Castrop. *t.* 13. *d.* 4. *part.* 2. *q.* 762.

§. 4. Quid fieri debeat, quando fundatio requirit, ut provi- 811
dendus sit certo loco natus; Item ut sit civis certæ urbis; Item ut sit consanguineus; & an tunc conferri debeat proximiori, aut etiam conferri possit illegitimo, dictum est a num. 323. Quando autem fundatio dicit, ut aliquid fiat cum aut ex consilio, cum consensu, interventu, scientia, supplicatione alicujus quid tunc fieri debeat, dictum est a n. 386.

§. 5. Si fundatio dicat, assistat choro, ad hoc videtur teneri ex 812
justitia, uti ex justitia tenetur legere Missas præscriptas, nempe ex vi contractus, *do ut facias*, quem cum eo inivit fundator. Si autem fundatio dicat, ut in necessitate juvet Parochum, per necessitatem non videtur intelligi magnus concursus populi, sed tantum necessitas, quæ est, si Pastor sit æger, vel absit, aut aliter non possit ministrare Sacramenta, in tali autem concursu potest saltem cum aliis adjutoribus; & per accidens est nunc ita confluere populum: ita censuerunt duo viri docti a me interrogati. Denique si non adsit habens qualitatem a fundatione requisitam, potest quivis alius provideri, prout magis accedet ad mentem fundatoris secundum alias conditiones vel qualitates.

Q. 114. *An beneficiatus in Cathedrali vel Collegiata teneatur* 813
officia hebdomadaria, aliasque functiones suo Beneficio annexas per seipsum præstare in Ecclesia? Resp. Affirmant Zerol. Garz. *p.* 3. *c.* 2. *a n.* 494. Corr. *lib.* 2. *c.* 14. *n.* 45. quia sic præcipit Trid. *De Refor. sess.* 22. *c.* 4. & *sess.* 24. *cap.* 12. Ideoque dicunt multi peccare mortaliter, si in hoc notabiliter deficiat; sed non credo Trid. in tanto rigore esse ubique in usu, cum plurimi per substitutos faciant: si tamen quis faciat per seipsum, & in eadem Ecclesia habeat dignitatem cum beneficio, hæcque dignitas ac Beneficium maneant duo Beneficia, aut sint unita principaliter, præstari debent utraque onera & officia annexa, nisi eodem tempore concurrant, tunc enim unum peragi debet per substitutum. Et idem est, si unum sit alteri tantum ad vitam possidentis accessorie unitum, quia etiam tunc manent duo Beneficia: si tamen in perpetuum sint accessorie unita cum extinctione inferioris tituli, tenetur tantum ad onera dignitatis. Vide Leur. *p.* 1. *q.* 419.

Q. 115. *Quid notandum sit circa Beneficium requirens Sacerdotium, & quæ tunc sint obligationes?* Resp. 814

§.1. Si verba requirentia Sacerdotium sint negativa, v.g. *Nullus, nisi qui actu sit Sacerdos, habeat Beneficium*, debet prius esse actu Sacerdos, quam obtineat Beneficium, uti habet communis contra Gonz. Si sint affirmativa, v.g. *Instituatur Sacerdos, qui Missas celebret*, graves DD. putant sufficere, quod sit Clericus aptus fieri Sacerdos, quia videtur tantum significari, quod debeat esse Sacerdos, quando Missæ erunt ex obligatione Beneficii celebrandæ; Alii cum Castr. *t.* 13. *d.* 1. *p.* 6. *n.* 12. & Leur. *p.* 1. *q.* 102. *n.* 1. dicunt prærequiri Sacerdotium, quia alias non habet qualitatem requisitam, nam esse aptum ad Sacerdotium non est simpliciter esse Sacerdotem; Gonz. Garz. *p.* 7. *c.* 1. *n.* 58. Luca *De Benef. d.* 96. *n.* 18. tenent sufficere Sacerdotium aptitudine, si requiratur per legem, uti est in Beneficiis parochialibus; si autem requiratur per hominem, uti est in fundationibus, tenent requiri Sacerdotium actu.

§.2. Si verba dicant, *Instituatur, qui Missas celebret*, plerique 815
dicunt satis esse ad requirit, ut sit Clericus aptitudine, ac voluntate Sacerdos; Azor. putat, si fundator fuerit laicus, debere esse actu Sacerdotem, quia laici non examinant sed supponunt inesse qualitates requisitas; & videntur consentire Garz. Leur. *q.* 313. E contra Felin. Gonz. Barb. Garz. Lott. Castr. *n.* 18. Leur. *q.* 102.

n.2. probabiliter dicunt satis esse, quod sit Clericus, quamvis nec actu nec aptitudine proxima sit Sacerdos, dummodo sit n4. annorum, quia potest per alium Missas celebrare. Idem tenet cum aliis Gob. *in Exp. t.3. n.574.* & etiam plures cum Luca *d.58. n.2.* docent beneficia non ideo debere censeri sacerdotalia, quod habeant annexum onus celebrationis Missarum, cum hoc expleri possit per alium, uti dicetur n.817. Idem docet d. 61. n.8. & 96. n. 4. ubi n.12. notat, quod nomine presbyteri etiam aliquando significetur Clericus constitutus in Minoribus, sed ante omnia attendendum est, ubi & a quo conceptum sit instrumentum fundationis, & qui secundum morem loquendi censeri possit intelligi per talia verba: hinc recte dicit Leur. *qu.* 312. nunc per Presbyterum intelligi Sacerdotem, quamvis Presbyter de se significet tantum seniorem.

816 §.3. Si requiratur Sacerdotium actu in eo, qui beneficium obtinebat, adhuc dubium est, an præsentandus debeat esse actu Sacerdos, & hoc colligendum est ex verbis, quæ si respiciant actum præsentationis, v. g. *Præsentetur Sacerdos, qui Missas celebret*, prærequiritur Sacerdotium; si respiciant potius officium præsentati, v. gr. *Præsentetur, qui Missas per se celebret*, aut fundator simpliciter dicat beneficium esse sacerdotale, satis est tum habere annum 25. & intra annum fieri Sacerdotem, Garz. Corr. Lott. Etsque perinde quoad hoc, sive fundatio sit laica, sive ecclesiastica, Garz. Lott. Leur. *p.2. q.162.*

817 §.4. Si verba requirant, ut providendus celebret Missas, sed non exprimant, ut *per ipsum*, potest semper per alium, quia potest quis per alium, quod potest per seipsum, & qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum; Reg. 68. & 72. Juris in 6. Bon. Dian. Castr. *n.* 18. Luc. supra, Lugo *in Resp. mor. l.5. d.9. n.9.* Et universim quando in his & similibus dubium est de mente fundatoris, est maxime attendendum ad circumstantias, de quibus Luca *d.96. n.10.* & ad observantiam temporis præteriti, Lugo *dec.6. n.9.* & Luca *n.8.* Vide Leur. supra, qui recte notat, ubi mens fundatoris est clara, non debere attendi ad observantiam contrariam, cum nequidem Papa præsumatur velle tollere leges fundationis.

818 §.5. Quamvis verba dicant, ut talis providendus fiat Sacerdos, & personaliter resideat, adhuc dubium est, an teneatur celebrare per seipsum, nam non est certum plus inde colligi, quam desiderium fundatoris, ut aptus sit celebrare per seipsum, & ita resolvit S. Cong. teste Lugo *n.10.* putant tamen Garz. Fill. Leur. *p.1. q.102. n.4.* si præter onus Missarum sit annexum onus juvandi Parochum in cura aut choro, teneri ad Missas per seipsum, quia videtur exigi servitium personale.

819 §.6. *Si ex fundatione sit cautum, ut Capellanus per seipsum celebret Missas, simplici adhuc conferri potest clerico in ea ætate constituto, ut intra annum ad Sacerdotium promoveri queat.* Sac. Congr. Nav. Gonz. Garz. Leur. *n.3.*

820 §.7. Si obligetur celebrare per seipsum, & legitime impediatur, non tenetur substituere alium, qui pro se suppleat: si obligetur celebrare per seipsum, vel per alium; si non possit per seipsum, debet per alium, vel saltem per seipsum alio tempore vel loco, secundum præsumptam voluntatem fundatoris, cujus mens sic potest impleri; nec obligatio extinguitur per impedimentum, Castr. *n.25.* Si autem celebret per alium, non tenetur dare, quantum ex fructibus Beneficii respondet uni Missæ: sed satis est dare ordinarium stipendium: decretum enim de non constituenda Missa ab alio celebranda, retenta sibi parte stipendii, non spectat ad beneficiarios, uti S. Congr. declaravit apud Lugo supra, & de Euch. d. 21. n. 30.

821 §.8. Si fundatio habeat, ut fiat Sacerdos vel amittat fructus, non ideo est beneficium Sacerdotale, potest enim non fieri Sacerdos, si velit fructus amittere. Lott. Leur. *qu.312. n.5.* ubi n.6. notat posse Beneficium quandoque non esse Sacerdotale, quamvis Præbenda sit talis. Videri potest Pignat. tom. 7. consult. 2. ubi pro singulis sententiis refert plures auctores, & declarationes, & communiter stat pro illis, quæ non requirunt actu Sacerdotium.

822 *Q.116. An dispensatus in ætate ad Sacerdotium, hoc ipso sit capax Beneficii requirentis Sacerdotium, quamvis in supplica non sit petita dispensatio pro Beneficio?* Resp. Si Beneficium sit curatum, non est capax, uti dictum est n. 795. & 807. Si Beneficium sit simplex, adhuc negat capacem esse Cor. *l.3. c.7. n.9.* & 15. citatque pro se Rebuff. & Barb. sed oppositum videtur tenendum secundum dicta num. 802. si enim fundatio non requirat qualitatem ætatis sed Sacerdotii, hanc habet: ergo satisfactum est menti fundatoris.

823 *Q.117. Quid dicendum sit, si fundatio præscribat Missas certo loco vel tempore, in certo altari vel certis diebus?* Resp.

§.1. Qui citra necessitatem legit Missas alibi, quam in loco vel altari a fundatore designato, peccat graviter secundum Nav. Azor. Herinq. Barb. Corr. *l. 2. cap. 11. n. 20.* & 27. Castr. *t. 13. d. 1. p. 6. nu.* 26. Excusatur tamen a mortali, si tantum quinquies vel sexies per annum negligat locum aut tempus, dummodo celebret alibi, aut alias ad intentionem debitam; neque talis tenetur ad restitutionem, quia ex hac negligentia loci vel temporis non oritur, per se loquendo, damnum considerabile, Barb. Corr. *a nu.* 23. Burg. *cent. 3. cas.* 98. contra Azor. & Castrop. *n.* 27.

824 §.2. Causa rationabilis mutandi aliquando locum vel tempus est, si inveniat altare occupatum, aut ibi desit aliquid requisitum ad Missam, deberetque nimis diu expectare, Lugo *De Euch. d.* 21. *n.* 38. Item secundum Less. *in ancl. v. Missa, cas.* 5. si velit adesse primitiis cognati sui, visitare amicum, aliquo ex devotione peregrinari &c. Putat etiam Silvius p. 1. vers. *Missa cas.* 1. Episcopum ex causa permittere posse, ut celebretur extra locum in fundatione expressum, sed contradicit Corr. *a n.* 25. Docent etiam Herinq. Graff. Bon. Monet. Homob. Barb. de potest. Episc. alleg. 24. num. 36. Castrop. num. 27. Gob. *in Exp. t. 3. num.* 578. & alii Episcopum dispensare posse, ut obligatus certo loco celebrare abiit causa studiorum etiam per aliquot annos, & celebrando alibi fruatur stipendiis ex fundatione respondentibus Missis, sed in hoc etiam contradicunt alii cum Corr. *n.* 27.

§.3. Si jubeatur omni mense celebrare 15. Missas, satisfacit 825
pro hoc & sequente mense, si celebret hoc mense 30. quia hæc anticipata soluto prodest creditori, Lugo *n.43.* & 44. Gob. *n.602.* Excipe, nisi fundator ob specialem causam voluisset aliter, v.g. ne locus diu careret Missis, aut ut Missæ prodessent hominibus adhuc morituris.

§.4. Si fundatio habeat, ut celebret festis celebribus, per hæc 826
intelliguntur, quæ in tali Ecclesia celebrantur in choro & foro, nisi aliunde constet de mente fundatoris; & ita nunc videtur constare oppositum de fundationibus quibusdam in diœcesi Monasteriensi factis circa 15. sæculum, nam eo tempore per festa intelligebantur omnia, quæ in Calendario rubro charactere notabantur, in Breviario enim Monasteriensi impresso anno 1518. post Calendarium dicitur, *Festa Sanctorum rubra sunt celebria*, & expresse dicitur, quod festum S. Th. Cantuariensis & S. Pauli Eremitæ &c. sit celebre festum. Ex quibus patet pro explicanda mente fundatorum attendi debere ad tempus, & locum, quo factæ sunt fundationes; item ad significationem verborum in communi usu eo tempore, & loco.

§.5. Quando jubetur celebrare, v.g. ter de septimana, hæc in- 827
choatur in Dominica, potestque satisfacere etiam diebus ferjalibus, putat tamen Gob. *n.586.* si deesset alius pro diebus festivis, fundatorem censeri voluisse obligare ad dies festivos.

§.6. Qui jubetur celebrare omni die Jovis, Veneris, & Sabba- 828
ti, ad nihil tenetur pro die Veneris sancti, quia ille dies semper censetur exceptus: Si commode posset & vellet celebrare die Jovis aut Sabbato sancto, deberet offerre pro fundatione: non tenetur tamen petere pro hoc licentiam, nec aliis diebus supplere, sed potest se accommodare consuetudini Ecclesiæ, secundum quam non celebratur illis diebus, Lugo *n.46.*

§.7. Si quis teneatur celebrare certo die, v.g. Jovis, ob pecu- 829
liarem rationem isti diei affixam, v.g. ob honorem Venerabilis Sacramenti, idem dicendum est, quod n.333. dicetur de designatione loci & altaris, si enim non possit illo die, non tenebitur alio, Lugo *n.47.* Raro tamen præsumi potest, quod ratione diei, vel talis præcise mysterii requiratur Missa.

§. 8. Si jubeatur celebrare omni die, Navarr. apud Dianam 830
p. 2. t. 14. R. 28. dicit semel iteramque de septimana abstinere posse devotionis & reverentiæ causa: Steph. *t. 5. d. 4. n.* 75. dicit posse semel, idque colligit ex cap. *Significatum*, De præb. ubi dicitur de tali, ut quanto frequentius potest, celebret, salva honestate, & debita devotione. Admittit etiam Less. posse semel, vel iterum de anno celebrare pro aliquo sibi valde conjuncto, verb. grat. qui obiit vel est in gravi necessitate: nimis enim durum foret id negare illi, & revera consentiret fundator, si rogaretur. Imo Gobat. & alii dicunt posse de anno quinquies aut sexies vel etiam sæpius celebrare pro se, cognatis vel benefactoribus aliis, quod omnino rationabile est, sed consulit Steph. *num.* 47. ut simul applicet pro fundatore, quantum huic prodesse potest: supposito autem, quod talis possit aliquando omittere Missam, tamen si legat omni die, non potest ullam legere pro stipendio ad intentionem alterius, quia talis non potest præsumi esse intentio fundatoris, Diana, Pasq. *de Sacrif. quæst.* 1194. Steph. *nu.* 75. imo si de septimana posset semel omittere & vellet omni die legere, non posset communiter legere pro se, vel pro alio gratis, Pell. Gob. *n.584.* (1)

Plura circa hæc videri possunt apud Barb. *de potest. Episc. alleg.* 24. *a n.29.* Pasq. *de Sacrif. a q.* 1116. Gob. *t.3. a n.*504. & in Clypeo n.501. ubi fuse agunt de obligatione celebrandi ratione Capellaniæ, vel beneficii.

* (1) *At quid de Missis in die natali Domini? quid de Missa in*
* *die commemorationis defunctorum? Tenetur ne qui habet onus*
* *applicandi, etiam secundam, & tertiam applicare in dicto die*
* *natali Domini? tenetur ne applicare Missam in die commemo-*
* *rationis defunctorum? Ad utramque quæstionem respondet nega tive*
* *Benedictius XIV.* de Sacrof. Missæ Sacrificio *l.3. c.9. num.* 9.

Qu.118. Quid dicendum sit, si non præscribatur expresse quoties, 831
vel ad quam intentionem sit celebrandum? R.

§.1. Si quis habere non possit litteras fundationis, aut ex his non possit rescire obligationem ad Missas, an nempe teneatur omni die, septimana vel mense, inquirat, quid fecerint antecessores, & idem faciat, aut attendat, quæ sit quoad similes fundationes consuetudo regionis & loci in quo est beneficium, & secundum illam procedat; quod si mos sit varius, sequi potest hoc, quod est minus: Si tamen reditus sint pingues, nec aliunde colligere possit, quoties teneatur putant Tamb. & Gob. *in Exp. t. 3. n.* 478. teneri omni die, & si hactenus neglexerit, debere compensare, quantum factus est ditior, quia ubi fructus sunt æquales obligationi quotidianæ, hæc præsumi debet imposita, nisi aliud constet.

§.2. Si jubeatur celebrare, quoties salva honestate ac cum de- 832
bita devotione poterit, secundum Panor. Silv. & alios non tenetur, si passus fit pollutionem, etiam sine culpa: nec si a gravi passione iræ, aut tristitiæ non facile possit animum componere: nec si male habeat aut sentiat tædium, quod non facile possit excutere; nec si sentiat cruditates stomachi, quales ex crapula & epulis relinquuntur; nec quando est ita affectus, ut non videatur sibi posse tantam functionem cum debita devotione & attentione obire: de cetero debet quotidie, nisi legitima consuetudo vel auctoritas aut similis causa justa excuset, Less. in auct. v. Missa *cas.* 5.

§.3. Si constet Missas, v.g. tres in septimana esse legendas, & 833
neciatur ad quam intentionem, præsumendum est fieri debere (2) pro anima vel familia fundatoris, quia in dubio quisque præsumitur sibi vel suis voluisse optime consulere, Bonac. Lugo, Pasq. *q.* 908. Gob. *n.* 494. pro quo declarationem S. Congr. refert Pignatelli Tom. 1. Conf. 139. Hinc docet Silvius p. 2. v. *Missa* cas. 4. si fundatio nude habeat, *Fundo Missam omni die Veneris legendam*, præsumi legendam ad intentionem fundatoris, quia usus est fundantium, ut quamvis Missa talis sit etiam ad devotionem vel commoditatem populi, tamen velint sibi & familiæ prodesse, ideoque assignant stipendium. Quod si prudenter præsumatur, quod non intenderit specialiter fructum Sacrificii; sed tantum venerationem loci vel temporis aut aliquid simile, qui non posset celebrare isto loco vel tempore, non teneretur alio, sicuti qui ad honorem S. Bernardi vovisset jejunare pridie festi ipsius, si tum non posset, non teneretur alio die, Burgh. Gob. *n.* 577. ideoque semper posset Missam applicare alteri pro stipendio, Lugo *a n. 36.* Steph. *t. 5. d. 4. n. 66.* Præsumi tamen vix potest, quod fundator non intenderit simul fructum sacrificii; hinc manebit obligatio alio loco, vel tempore celebrandi: si tamen jubeatur celebrare, quando ad Ecclesiam accedit multus populus, putat Tamb. *in meth. celebr. lib. 3. cap.* 1. §. 3. *a num.* 20. posse præsumi, quod fundator principaliter intenderit solam celebrationem fieri, non autem applicari sibi Missam; idem dicit, si Moniales dato stipendio vocent Sacerdotem ad legendam Missam, ut eam audire possint, sed Gob. *nu.* 549. refert decretum S. Congregat. approbatum ab *Urb. VIII.* expresse dicens, quod illi Sacerdotes, qui nulla alia obligatione in Confraternitatibus, vel Monasteriis Monialium celebrant, quam pro ornatu Ecclesiæ, vel ut Confratres aut Moniales satisfaciant præcepto Missæ, non possint ultra stipendium, quod accipiunt a Confraternitate vel Monasterio, aliud a quoquam alio recipere. Quoad Canonicos in turno suo canentes Missam v. Pign. *t. 2.* consult. 61.

* (2) *Applicandum esse Sacrum in Capellaniis perpetuis cum*
* *onere Missarum pro Fundatore, nisi aliud ejus voluntas vel ex-*
* *pressa, vel ex urgentibus conjecturis elicita præferat, sæpe re-*
* *solvit S. Cong. ut videre est* T. 4. Resol. *p.* 306. *Inter conjec-*
* *turas præseferentes contrariam mentem Fundatoris, hæ duæ ab*
* *eadem Sacra Cong. approbatæ fuere.* I. *Quando celebratio Missæ*
* *demandata fuerit pro commodo populi, vel Monialium Missam*
* *audientium, ut in* Novariensi 22. *Novembris ann.* 1727. T. 4.
* *p.* 130. *aliisque ibidem p.* 306. II. *Quando Fundator præcep-*
* *hendo certum numerum Missarum, aliquas applicari pro anima*
* *sua expresse mandaverit, & quod alias vel nihil de applica-*
* *tione dixerit, vel illas remiserit ad arbitrium Capellani, vel*
* *Capellano imposuerit solum onus orandi pro anima ejus, quod*
* *verbum significat quidpiam ab applicatione diversum, ut notat*
* *Suarez de Legib. lib. 6. cap. 1. num. 6. Pasqualig. de Sacrif.*
* Miss. *quæst.* 450. *num.* 4. *idque confirmat in* Ferrariensi 11. *Ju-*
* *nii* 1729. T. 4. *p.* 307. *ubi & aliæ antiquiores Congregationis*
* *Resolutiones citantur.*

* *Confer Benedictum XIV.* de Sacrof. Missæ Sacrif. *l.* 3. *cap.*
* *9. n.* 1. *& seqq. & c.* 22. *n.* 6. *& seqq.*

834 §. 4. Si ad fundationem aliquam de se tenuem adjecta sint legata per benefactores, & nesciatur, an pro solo fundatore, an etiam pro benefactoribus sint legendæ Missæ, Gob. *num.* 594. putat non necessario esse his applicandas, nisi positive constet ita statuisse, quia jura & DD. non ita loquuntur de his, uti de fundatore, & censentur voluisse ferre subsidium fundationi non ideo addendo nova onera: hinc putat satis esse eorum cum aliis meminisse in Sacrificio.

Etiam hic videri possunt AA. relati n. 830. in fine.

835 *Q. 119. Quid facere debeat, qui ante vel post provisionem advertit in se inhabilitatem, vitium, vel defectum?* R.

§. 1. Qui advertit ante provisionem, per se loquendo, petere non debet illam priusquam dispensetur; & si fiat inquisitio circa defectus, tenetur manifestare aut recusare beneficium, Abb. Imm. Bott. Nav. Sanch. Laym. Si tamen sine infamia, vel gravi alio damno non posset subterfugere, posset admittere, cum obligatione statim petendi dispensationem, uti dictum est num. 781. efsetque talis provisio naturaliter & quasi fundamentaliter valida, ac sanaretur per supervenientem dispensationem, Inn. Suarez, Laym. Lott. Diana *p. 4. tom. 4. Ref.* 56. Leur. *p. 2. quæst.* 759.

836 §. 2. Qui nulliter est provisus, per se loquendo tenetur beneficium dimittere, aut manifestata nullitate petere de novo titulum: si tamen vitium sit occultum, & hic postea per dispensationem tollatur; probabile est titulum validari, uti habet Laym. sed hoc non debet cedere in cujusquam præjudicium, de quo exempla dat Leur. *q.* 760.

837 §. 3. J. Andr. Abb. Felin. Laym. putant provisum cum defectu, quem sperat brevi cessaturum, v. g. cum irregularitate, defectu ætatis vel scientiæ, &c. posse aliquando salva conscientia retinere Beneficium, nec indigere revalidatione post remotum defectum, quia si observata sint ea, quæ de jure naturæ sunt necessaria, non censetur esse tantus rigor Constitutionum positivarum, ut velint actum esse ipso jure & facto nullum, quamdiu non rescinditur, sic enim c. *Cum dilectus*, de Consuet. c. 1. De Postulat. c. *Scriptum*, De Elect. dicunt ea esse irritanda, quæ ipso jure non subsistebant, Nav. Silv. Sa, Sanch. *de Matrim. l.* 8. *d.* 7. *n.* 12. Hinc Dian. in Comp. v. *Beneficium* n. 18. dicit, *Qui non publicavit resignationem secundum Gregorianam, vel habuit Beneficium non servata forma a jure tradita, vel per præsentationem patroni elapso tempore, vel per collationem non habentis potestatem, vel habentis quidem, sed non potentis conferre propter excommunicationem, vel aliam causam, potest in foro conscientiæ illud retinere*, ita Sot. & alii sex: quæ saltem vera sunt, inquit Diana *p.* 11. *t.* 5. *R.* 56. quando defectus est occultus, & ex dimissione beneficii, vel petitione novæ provisionis magnum damnum status vel famæ pateretur, & idem tenent Paris. *de Confid. qu.* 14. *n.* 34. Branden. *q.* 5. *n.* 13. Sanch. *in Conf. lib.* 2. *cap.* 1. *d.* 34. *n.* 14. aliusque doctissimus vir ab eo consultus, si nempe ex dimissione beneficii timeretur grave scandalum, quia alii aliquod grave malum de illo suspicarentur, eo quod nullus appareret color, cur beneficium illud dimittat: fatendum tamen est quandoque ita irritari actus jure positivo nullos, ut nequidem pro conscientia valeant unquam, uti si quis sit provisus in excommunicatione majore, per excommunicatum non toleratum, per simoniam, laborans infamia juris publica, &c. Vide Leur. *quæst.* 761.

Circa præsentationem, vel provisionem factam post tempus a jure concessum, videri possunt etiam dicta n. 310. & 568.

Q. 120. Quid possit fundator, hæres, patronus, Episcopus, Papa circa immutationem vel dispensationem in conditionibus fundationum? R.

§. 1. Post perfectam, & ab Episcopo admissam erectionem 838
beneficii non potest fundator adjicere novas leges aut conditiones alternativas, nec nova onera addere, nec imposita minuere, Imol. Garz. Corr. Luca. Nec hæres vel Patroni possunt negligere conditionem a fundatore appositam, Barb. Burat. Vivian. Luca, Leur. *p. 2. q.* 94. Putat tamen Luca apud Leur. *n.* 6. a Patrono successore posse adjici aliquid quasi declarativum ejus, quod forte volebat fundatio, v. g. si fundator dixerit providendum debere esse civem talis urbis, Patronum posse adjicere, ut si plures illius urbis habeant ceteras qualitates, ille præferatur, qui est de sanguine fundatoris. Similiter quamvis per Patronum nequidem de consensu Ordinarii beneficium perpetuum reddi possit manuale, uti habet communior contra Nav. & Gonz. tamen putat Luca apud Leur. *n.* 8. si fundator erexerit beneficium manuale, posse patronum successorem consentiente Episcopo sic limitare, ut quoties continget illud possideri per aliquem de familia, is removeri nequeat, quia hoc est tantum supplerivum & declarativum mentis fundatoris, cui dedecus esset removeri suum descendentem vel agnatum. Diximus etiam n. 334. posse per Episcopum, si fundator petat, juspatronatus hæreditarium mutari in gentilitium vel mistum, & contra.

§. 2. Si fundator adhuc vivat & consentiat, poterit Episco- 839
pus cum causa utili Ecclesiæ, etiam in perpetuum mutare talem aliquam conditionem, uti tenent Gutt. Lamb. Leur. *p. 1. q.* 31. & clarum esse dicit Garz. *p.* 7. *c.* 1. *n.* 103. ac certum esse dicit Castr. *t.* 13. *d.* 1. *p.* 7. *n.* 20. Quod si fundator voluerit ter in septimana legi Missam, sed non designarit dies, quamvis Episcopus statuere possit, quibus diebus & horis legere non possit, quia turbaret Ecclesiæ servatium, tamen obligare non potest ad certis diebus & statis horis celebrandum, quia S. Congreg. non vult Beneficiis Patronatis imponi onera, quæ non imposuit fundator, qui voluit beneficiato manere libertatem, uti fuse deducit Pign. t. 9. consult. 111.

§. 3. Graves AA. apud Castr. *n.* 21. aliique cum Pign. *dec.* 840
45. *n.* 10. docuerunt posse Episcopum cum consensu Patronorum dispensare in conditione a fundatore requisita, sed cum non meminerint Trid. nec declarationem post illud, censentur loqui de jure vel consuetudine antiqua. Etiam facta mentione Trid. putarunt plures viri docti, si adsit causa, ob quam fundator credatur consensurus, si viveret, adhuc posse Episcopum cum consensu successoris Patroni pro una vel altera vice sic dispensare: & id probabile esse dixit Pirh. *de Jure patron. n.* 231. citans Abb. & Nav. imo Nicol. *t. 1. d.* 5. §. 18. dicit ita esse resolutum a Rota, Laym. *l.* 4. *t.* 2. *c.* 13. *n.* 17. citans Lambert. ait, si sint circumstantiæ, ob quas a conditione Beneficii rationabiliter videatur recedendum, talem interpretationem ac mutationem pro una vel altera vice facere posse Episcopum consentiente hærede fundatoris vel successore aut Patrono; vel etiam quando necessitas exigit, his invitis, quia per hoc nulla vel exigua fit derogatio menti fundatoris, quæ manet alias immutata, & per Epikiam censetur non fuisse de hoc casu. Consentit Sanch. *in Conf. l.* 2. *c.* 2. *d.* 26. quia voluntas fundatoris præsumi potest fuisse submissa potestati Ordinarii, si tum videretur etiam successoribus seu Patronis: imo Sanch. putavit, quamvis fundator addidisset, *Nec volo a quoquam aliter fieri*, adhuc fieri posse, eo quod videatur esse tenius, non volo aliter fieri ordinarie, communiter & sine causa: E contra videtur obstare Trident. Sess. 25. cap. 5. de Ref. *Ratio postulat, ut illis, quæ bene constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur: quando igitur ex Beneficiorum quorumcumque erectione seu fundatione aut aliis Constitutionibus qualitates aliquæ requiruntur &c. in Beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur*; hinc Dec. Gutt. Barbos. & Gallem. ad dictum locum Trident. & Castropal. *numer.* 22. Luca *de Benef. disc. 96. numer.* 7. Leur. *p. 1. quæst.* 313. *&* *p. 2. quæst.* 94. dicunt nequidem de consensu Patronorum id nunc fieri posse; Garz. *p.* 7. *cap.* 1. *a n.* 112. refert id sæpius decisum esse. Idem tenet Corr. *lib.* 2. *c.* 11. *a num.* 147. ubi dicit nequidem pro una vice id posse Episcopum; *& num.* 148. adducit hanc declarationem: *Congregatio Concilii censuit non licere Episcopo post Concilium, etiam accedente Patronorum consensu, derogare qualitatibus in fundatione Beneficii appositis, ideoque si beneficium in fundatione certam ætatem requirat, non posse Episcopum illud, quamvis Patronus consentiat, ei conferre, qui nequaquam fuerit ejusmodi ætatis*: plures ejusmodi declarationes, & decisiones affert *numer. seqq.* Nec obstat, quod forte talis conditio sit ab Episcopo ipso apposita, nam ratio *Trident.* est universalis, dicit enim, *Quæ semel bene constituta sunt, ratio postulat, ut illis non derogetur*, ubi non distinguit, an per fundatorem ipsum, an per alium sit in fundatione aliquid bene constitutum; imo expresse addit, quando ex Beneficiorum erectione seu fundatione *aut aliis Constitutionibus requiruntur, &, in quacumque alia dispositione, eis non derogetur*. Adde, quod licet talis conditio sit ab Episcopo apposita, tamen videtur certum, quod fundator in eam consenserit: ergo tantumdem est, ac si ab ipso fundatore esset apposita.

841 §. 4. Quamvis aliqui teneant Episcopum posse aliquam ultimam voluntatem defuncti commutare in melius, ut referemus *n.* 846. tamen dicendum est non posse mentem fundatoris commutare in melius, quamvis accedat consensus hæredum & Patronorum, Mol. *de just. t.* 2. *d.* 249. *n.* 610. Et sequitur ex dictis 1. quia specialiter prohibetur Episcopis, ne alterent leges fundationis, uti dictum est. 2. Fundator hoc ordinavit, & nihil melius voluit, sed hoc præcise: ergo nec debet aliud velle Episcopus, cujus non est citra consensum Ecclesiæ, reformare vel meliorare mentem fundatoris. 3. Si hoc liceret, omnes fundationes essent perpetuo mutabiles ob varia judicia Episcoporum hoc vel illud putantium esse melius. 4. Hæc potestas Episcopi multum deterreret homines a faciendis fundationibus: ergo.

842 §. 5. Papa ipse legibus a fundatore positis derogare non potest, nisi agat de plenitudine potestatis, Bald. & alii cum Sanch. *d.* 34. quia censetur esse quasi contractus initus inter Ecclesiam & fundatorem, ut illa ita observentur: tenetur autem etiam Papa ordinarie contractibus, ubi non urget alia necessitas, uti dictum est a *n.* 518. ergo.

843 §. 6. Si per statutum alicujus particularis Ecclesiæ non confirmatum a Papa requiratur aliquid ad Beneficium, Episcopus cum consensu Capituli, dispensare potest, Laym. Leur. *p.* 1. *q.* 228. n. 2. Et quando Papa providet etiam ex motu proprio alicui cum clausula, *non obstantibus*, per hoc derogat qualitati requisitæ ex speciali statuto alicujus Ecclesiæ, vel etiam forte fundatoris Ecclesiastici, non tamen laici, Corr. Leur. *quæst.* 313. contra Gonz.

844 §. 7. Si fundator voluerit aliquid, quod servari non potest, Ordinarius cum duobus peritioribus de Capitulo poterit disponere in alium pium usum, qui intentioni fundatoris sit proximior, uti ex Trid. *c.* 8. docet Silvius *p.* 1. *v. Hospitale*, & *v. Missa*, *c.* 3. & 4. Similiter quando dispositio beneficialis non subsistit, potest Episcopus eam commutare, præsertim si accedat hæredis consensus, uti si pecunia fundata ad certum usum, ad hunc non sufficeret, Barb. *de potest. Episc. alleg.* 83. *a n.* 5.

845 §. 8. Si fundator voluit, ut qui hoc suum Beneficium haberet, non posset habere cum illo aliud, ita autem deficiant reditus, ut sufficiant ad honestam sustentationem, potest Episcopus interpretando mentem fundatoris declarare posse simul haberi aliud beneficium, uti colligitur ex eis, quæ habent Felin. *ad cap. Cum accessissent*, & Abb. *ibid. De constitut. num.* 5. Item Nav. *lib.* 3. *cons.* 6. *num.* 4. *de Cleric. non resident.* Laym. *lib.* 4. *tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 13. & 17. Et ita etiam judicarunt duo Doctores a me consulti. Irrationabiliter enim vellet fundator beneficiatum destitui honesta sustentatione, nec quoad hoc Episcopis prohibetur dispensare, vel declarare, quamvis prohibeatur quoad reductionem Missarum, uti dicetur *n.* 854. Vide etiam dicenda n. 871.

846 *Q.* 121. *Quid alias possit Episcopus vel alius circa commutationem ultimarum voluntatum, & circa dispositiones ad pias causas?* R. De hoc habet Busemb. relatus *l.* 3. *p.* 2. *n.* 1129. addi tamen possunt seqq.

§. 1. Trid. *sess.* 22. *c.* 6. *de Reform.* sic habet, *In commutationibus ultimarum voluntatum, quæ nonnisi ex justa, & necessaria causa fieri debent, Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicæ summarie & extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ executioni demandentur.* Ex hoc textu infert communis sententia cum Sanch. *in Cons. l.* 4. *c.* 2. *d.* 3. & 7. Barb. *de potest. Episc. alleg.* 83. *n.* 5. quamvis Episcopus non possit immutare conditiones fundationum beneficialium, uti a n. 839. dictum est, tamen posse tanquam Sedis Apostolicæ delegatum pias voluntates etiam ultimas in usum alium pium commutare ob causam, quæ judicio suo videatur justa: idem dicunt Silv. Beja *p.* 4. *cas.* 22. Barb. supra, quamvis tale legatum impleri posset, sed in hoc contradicit Haun. *de Just. t.* 1. *tr.* 6. *n.* 681. si ad Sedem Apostolicam possit recurri; imo Mol. *de Justit. t.* 2. *d.* 249. *n.* 6. & Delbene *de Imm. Eccl. c.* 8. *dub.* 21. *f.* 17. probabilius putant citato loco *Trid.* tantum committi Episcopis, ut quando commutatio ultimæ voluntatis fuerit obtenta a Sede Apostolica, Episcopi quibus committitur executio, examinent, an ab illis, qui petierunt fieri commutationem, nihil narratum fuerit tacita veritate, vel suggesta falsitate; nam *Trid.* cap. immediate antecedenti locutum erat de executionibus dispensationum a Sede Apostolica obtentarum: estque hoc conforme *Clement. Quia contingit, De relig. domibus*, ubi dicitur, *Quod quæ ad certum usum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant non ad alium (salva quidem Sedis Apostolica auctoritate) converti*. Communis tamen sententia, ut dixi, tenet apud Episcopos esse ejusmodi facultatem Ordinariam commutandi, quia talis commutatio est quædam dispensatio in lege præscribente exacte impleri ultimas voluntates: quando autem dicitur fieri posse dispensationem, & non exprimitur a quo, uti in *Trid.* satis dicitur, intelligitur fieri posse ab Episcopo, uti cum plurimis docet Suar. *de leg. lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 8. & Sanch. *de Matr. l.* 8. *d.* 5. hinc infert Sanch. *in Cons. l.* 4. *c.* 2. *d.* 7. quod approbat Lugo *de just. d.* 23. *n.* 318. si testator reliquit alicui Ecclesiæ annuatim viginti pro anniversario, & Ecclesia indigeat reparatione, quæ aliunde haberi non possit, posse de licentia Episcopi proventum illum ad tempus applicari reparationi; quod admittit Delbene a n. 9. propter Epitkiam.

847 §. 2. Non est licitum commutare, nequidem in melius, piam voluntatem testatoris, quamvis accedat consensus hæredum, nisi adsit justa & necessaria causa, uti tenent plures cum Barb. nu. 2. contra Silv. Bej. Fern. Genuens. Graff. Comit. Vasq. Dian. *p.* 2. *tr.* 3. *R.* 26. & rationes sunt eædem, ob quas n. 841. diximus Episcopum non posse, nequidem in melius, commutare mentem fundatorum: nam quæ ibi dicta sunt de fundationibus, facile applicantur piis dispositionibus.

§. 3. Inter justas causas, ob quas possit Episcopus commutare 848
ultimam piam voluntatem defuncti in aliquid menti testatoris proximum, recenset sequentes Barb. a nu. 7. & iterum in Collectan. ad *Trident.* supra; citans pro his multos & graves AA. 1. Si pecunia legata ad usum designatum non sufficiat: 2. Si usus designatus non possit impleri sine magna difficultate: item si commode impleri non possit, inquit Haun. *num.* 682. 3. Si Monasterium non possit construi, ubi voluit testator, potest Episcopus facere, ut construatur alibi. 4. Si legatum sit factum ad usum non ita necessarium, potest Episcopus convertere ad usum ejusdem Ecclesiæ magis necessarium, v. g. si factum est ad ornamenta, quibus Ecclesia non ita indiget, potest converti ad salarium Rectoris. 5. Dicit Barb. posse cum consensu hæredis alterari voluntatem defuncti pro una tantum vice, & ad tempus. 6. Si Ecclesia sit negligens, potest Episcopus alio loco vel alio modo facere impleri voluntatem testatoris. 7. Si urgeat aliunde necessitas commutandi ultimam voluntatem, nec adiri possit Papa. Imo Episcopum posse etiam potestate ordinaria dispositiones pro una vel altera vice commutare in usus pauperum, quando est gravis necessitas, docet Carden. *in* 1. *crisi d.* 80. n. 67. Quid autem possit ad sublevandam Reip. necessitatem, dictum est *l.* 3. *p.* 2. *a n.* 1146. ubi n. 1150. dixi non expedire, ut executores sine auctoritate Superiorum, etiam pro gravi necessitate Reip. commutent legata.

§. 3. Si Titius donarit 1000. aureos ad pium finem, sub 849
conditione, ut li finis obtineri non posset, redirent ad dispositionem suam, & interea moriatur, potest eo mortuo adhuc per proportionatum tempus a Judice limitandum sollicitari finis, uti habent Lop. Covarr. & alii cum Sanch. *in Cons. lib.* 4. *cap.* 1. *d.* 56. *num.* 2. & 8. Quod si finis ille omnino obtineri non possit, summa donata non cedit hæredi, sed convertenda est ad alium usum pium, uti habet communis cum Sanch. *cap.* 2. *d.* 4. & Barb. *de potest. Episcop. alleg.* 83. numer. 4. quia sibi soli reservavit dispositionem de illa, & præsumitur absolute destinasse ad pium usum, & ad utilitatem animæ suæ potius quam hæredis, posuntque sic convertere Episcopus & Executores, semper attendendo, ut talem pium usum eligant, qui maxime accedat ad mentem Titii, uti habetur in Tridentin. *sess.* 25. *cap.* 8. *de Reform.* & in exemplo ostendit Lugo *in Respond. Moral. lib.* 4. *d.* 32.

§. 5. Dum fit commutatio piæ voluntatis defuncti, aliqui af 850
firmant; alii negant requiri consensum hæredis; & putant plures apud Barb. *n.* 6. sufficere consensum Ecclesiæ, cui legabatur. Quod possit Societas Jesu circa immutationem voluntatis testatorum, vide novum Comp. privil. *v. Alienatio* §. 5.

Q. 122. *An Episcopus vel Capitulum possit Beneficio addere no-* 851
va onera; vel circa Beneficium facere nova statuta aut conditiones? R. An possint addi nova onera, videri debent dicta a nu. 669. An autem, & quando Episcopus possit cogere Clericos ad charitativum subsidium, videri potest Barb. *de potest. Ep. alleg.* 87. Pignat. *t.* 9. *consult.* 142. item Piasec. *de jurisdict. Episc. pag.* 185. *a n.* 12. ubi dicit; quando causa est rationabilis & manifesta, posse illud peti, attamen debere accedere consensum Capituli & Cleri. Quoad nova statuta vel conditiones, docet cum multis aliis Passer. *de Elect. c.* 2. *a n.* 45. posse etiam a Capitulis fieri statuta, v. g. ut a beneficiis sui Capituli excludatur certum genus personarum: & idem est de aliis similibus, sed si hoc sit contra fundationem, tenendum est oppositum, secundum dicta a numer. 840. Si autem sit tantum præter fundationem, adhuc dicendum est, quod talia statuta non ligent Papam, si conferat in alternis suis mensibus, quia statuta particularis Ecclesiæ non possunt præjudicare quæsito juri S. Sedis, & libertati antiquæ conferendi.

Q. 123. *An possit præscribi contra vel ultra onera ac conditio-* 852
nes in fundationibus appositas? R.

§. 1. Si præscriptio sit immemorialis, valet contra onera ac conditiones, non ex vi præscriptionis præcisæ, sed quia cum hac præsumitur, & allegari potest quivis titulus, secundum dicta *l.* 3. *p.* 2. *n.* 543. quandonam autem tempus sit immemoriale, dictum est *ib. n.* 520. Si præscriptio non sit immemorialis, major est difficultas, nam 1. quamvis in præscriptione longissimi temporis quandoque præsumi possit titulus, secundum dicta *ib. n.* 500. tamen hic præsumi non poterit bona fide, quæ simul adesse deberet; Beneficiatus enim præsumi debet ex fundatione cognovisse leges Beneficii, ideoque mala fide neglexisse, nisi ostendat dispensationem vel privilegium. 2. Primæva fundatio habet majorem vim, quam consuetudo vel privilegium, Corr. *l.* 2. *c.* 10. *n.* 90. Nec illi per ordinarias præscriptiones derogari potest, eo quod Tridentin. *sess.* 25. *cap.* 5. *de Reform.* vetans derogari fundationibus, & Bulla *Pii IV.* confirmans *Trident.* contineat decretum irritans, quidquid contra factum fuerit: ergo impediunt colorem tituli, & possessionem: ergo præscriptionem ordinariam in contrarium, secundum dicta *n.* 657. *Nec obstat*, 1. Quod in Beneficiis ultimus status sit attendendus, uti notant Bald. Rota, Lott. *l.* 1. *q.* 34. *n.* 30. nam id tantum valet pro capienda præsumptione, quando de statu anteriori non constat contrarium: tum enim primævus status præsumitur fuisse secundum fundationem, Corr. *l.* 1. *c.* 2. *a n.* 30. *Nec obstat* 2. Quod status Beneficii possit mutari, secundum dicta *a n.* 296. *nam* quamvis mutetur, non ideo desinere debet ullum onus: deinde etiam mutari non potest, nisi accedat scientia & consensus Superioris, secundum dicta a numer. 296. consensus autem Superioris, cum sit aliquid facti, non præsumitur hic, nec probari poterit; imo universaliter docetur, quod ad inducendam consuetudinem contra Canones, requiratur scientia, & consensus Papæ, uti decidit Rota apud Nicol. *t.* 1. *d.* 1. §. 5.

Nihilominus etiam per aliam præscriptionem præscribi posse contra onera & conditiones fundationum docent multi cum Laym. *lib.* 3. *sect.* 3. *tom.* 1. *cap.* 8. *n.* 17. & Pasq. *de Sacrif.*

q. 1191. Similiter præscribi posse contra numerum Missarum, docent Pasq. *q.* 1192. & *seqq.* Tamb. *in meth. celebr. lib.* 3. *c.* 7. §. 1. Gob. *in Exp. t.* 3. *a num.* 514. Pelliz. *t.* 5. *cap.* 9. *num.* 93. testans viros doctos a se consultos esse ejusdem mentis: & addens *num.* 515. idem esse de obligatione anniversariorum, officii defunctorum, eleemosynæ &c. putantque sufficere inter præsentes annos 20. inter absentes 30. Quoad potestatem præscribendi contra onera & Missas consentit Th. Hurt. *de Resid. t.* 1. *lib.* 6. *resol.* 6. §. 4. *a num.* 8. & §. 6. *a num.* 14. Et hanc sententiam secuta est *Rota*, ut testantur Tusc. *lit. S. concl.* 424. *num.* 9. & Corr. *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 324. Rationes esse possunt, 1. quia fundatio & Beneficium admittunt præscriptionem, *cap. Cum de Beneficio de Præb. in* 6. & *ibid.* Gl. Anchar. Franc. Selv. Gom. Barb. *n.* 4. Rebuff. *in praxi Benef. tit. Regularia Beneficia*. 2. Quia lex in fundatione posita non obligat, nisi quatenus est usu recepta, Vivian. Corr. *in praxi disp. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 9. Requiri autem 40. annos docet Pasq. *q.* 1193. quia agitur contra Ecclesiam: hos autem sufficere tenent Gl. aliique cum Barb. *sup. num.* 5. Gonz. *ad Reg.* 8. *Cancell. glos.* 7. *num.* 8. & 25. Tusc. *lit. P. concl.* 542. adeo ut si præscriptio 40. annorum sit completa, faciat jus, & agatur de auferendo jure quæsito, Gonz. *num.* 16. & alii. Licet enim præscriptio sit odiosa & contra jus, quando tamen est acquisita, dicitur secundum jus, *cap. de guarra & toto tit. de præscript.* Gonz. *n.* 21. Potestque successor in Beneficio, inquit Dicast. *de Justit. l.* 2. *t.* 1. *d.* 1. *num.* 262. gaudere accessione temporis antecessorum suorum, ut ab aliqua conditione seu onere in fundatione requisito liberetur, eamque libertatem illos bona fide possedisse in dubio præsumendum, juxta Reg. 14. juris in 6. *Cum quis in jus succedat alterius, justam ignorantiæ causam censetur habere*; & notavit Navarr. *lib.* 2. *cons.* 1. *de præscript.* Et in simili Covarr. *Reg. possess. p.* 2. §. 11. *num.* 6. *Corollario* 4. 3. Quia etiam consuetudo prævalere potest fundationi, Gl. Barbos. *in Summar.* 1. *de consuet. n.* 10. & *cap. ult. ibid. a n.* 10. Laym. *lib.* 1. *decret. cap. ult. de consuet. num.* 9. Habenturque etiam usus & observantia pro consuetudine, Barb. *num.* 4. *addens axiom. de consuet. n.* 10. quidquid per præscriptionem induci potest, multo magis per consuetudinem, sic enim valet consuetudo non residendi, & tamen percipiendi fructus in absentia, *cap. Cum omnes, de Constit.* & ibi Gloss. Fagn. *num.* 11. Et ita inolevit consuetudo generalis, quod Beneficia simplicia obtinentes non obligentur ad personalem residentiam, dummodo per substitutos deserviant, Paris. *tib.* 1. *de Resign. quæst.* 10. *a nu.* 66. Hurt. §. 6. *per totum*, Fagnan. *in capit. Cum omnes, de Constitut. num.* 15. Pirh. *lib.* 3. *t.* 4. *num.* 16. Lott. *lib.* 3. *q.* 27. *num.* 9. Hoc faciunt etiam illa, quæ num. 320. diximus de potestate præscribendi contra Concordata, licet contineant decretum irritans.

853 §. 2. Si quis ex errore, etiam per 30. annos, de septimana legerit 4. Missas, postea tamen in fundatione inveniat, quod ad 3. tantum sit obligatio, quamvis *Pelliz.* dicat talem obligari ad quatuor, id tamen melius negant Tamb. & Pasq. *q.* 1195. tum quia nemo est, qui possideat contra ipsum, suppono enim legisse ex se, & nemine cogente aut id requirente, præscriptio autem non inducitur sine possessione; tum etiam quia actus per errorem gestus non nocet erranti. L. *Si per errorem*, *ff. de jurisdict.* errans enim habetur pro contradicente: ergo. Excipe, nisi primæ fundationi accessisset melioratio, ac præsumi posset hoc tempore etiam adjunctum esse novum onus. Vide tamen dicta num. 834.

854 *Q.* 124. *Quis possit reducere onera fundationum?* R.

§. 1. Si redditus non sint amplius sufficientes ad præstanda onera posse ab Episcopo cum consensu Patroni, aut etiam sine hujus consensu, si irrationabiliter sit invitus, etiam in perpetuum reduci onera, imminui numerum Missarum, remitti residentiam &c. docet *Pirh.* citans *Abb. Laym. Azor.* & consentit Barb. *de potest. Episc. alleg.* 83. *num.* 4. citans *Felin.* & *Roch.* quoad reductionem onerum, attamen *Barb.* ibi non loquitur de reductione Missarum: nihilominus *Azor. Lambert.* & alii cum Castrop. *tract.* 13. *disp.* 1. *par.* 6. *a num.* 23. docent, Episcopum etiam extra synodum posse reducere onera missarum, si redditus sint ita imminuti, ut Beneficiato non sufficiant: sed dicendum est, quod quamvis Tridentin. *sess.* 25. *cap.* 4. *de Reform.* concesserit Episcopis facultatem in synodo, item Abbatibus & Generalibus Ordinum in Capitulis generalibus reducendi numerum Missarum, quæ ad id usque tempus debebantur ex defunctorum legatis seu relictis, vel eleemosynis, si omnes peragi non possent, attamen non dedit facultatem reducendi numerum Missarum, quæ debentur ex fundatione Beneficii vel Capellaniæ: neque nunc possunt Episcopi, aut Generales reducere onera Missarum ex legatis, vel eleemosynis contracta post *Trident.* uti declaravit *Urban. VIII.* & recenter Innocent. XII. ut referemus *lib.* 6. quando de Sacrificio, ad *dub.* 1. ideoque pro his recurrendum est Romam.

855 §. 3. Si uno anno emaneant toti fructus, non est obligatio ad ullum onus; si ex parte, est obligatio pro rata, sed ad Episcopum spectat imminuere, Silvius *p.* 2. *v. Missa cas.* 1. *Nec obstant* Urban. VIII. aut Innocent. XII. decreta, *nam* videntur tantum loqui de reductione stabili, & semper duratura, non autem pro brevi tempore, Silv. *cas.* 5. Vide dicenda de Sacrificio ad dub. 1.

856 *Quæst.* 125. *An Episcopus possit removere altare fundatum, & transferre fundationem ad aliud altare?* R.

§. 1. Putarunt aliqui posse, in primis quia Episcopus justis de causis potest destruere altare, Barb. *de jure Eccl. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 14. *arg. c. Placuit, de Consecr. d.* 1. juncta Glos. Pasq. *de Sacrif. q.* 684. & alii; imo *cap. Ecclesiæ* 16. *de Consecr. d.* 1. præcipitur, ut destruantur altaria superflua. Deinde possunt in eodem altari constitui plura Beneficia seu capellaniæ, uti dictum est n. 272. Præterea per hoc, quod Beneficium altaris destructi transferatur ad aliud altare, neque huic neque illi fit præjudicium, sed potius augetur cultus utriusque Sancti, cum ad unum illorum altare fiant plures Missæ, & magis frequentetur a populo, Luca *de Jurepatr. d.* 17. *n.* 4. ex mente Lott. & *dec.* 1304. Peniæ. Nihilominus dicendum est, quod Episcopus non possit penitus removere altare, quod fundator laicus aut etiam Ecclesiasticus construi fecit, aut etiam tantum dotavit, quia *Clement. Quia contingit, de religiosis domibus*, dicitur: *Ea, quæ ad certum usum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debent, non alium (salva quidem Sedis Apostolicæ auctoritate) converti*: ergo multo minus penitus aboleri debent: quin & Trid. *sess.* 21. *c.* 7. *de Reformat.* ne ea, quæ sacris ministeriis dedicata sunt, temporum injuria obsolescant, & ex hominum memoria excidant, mandat Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, ut beneficia simplicia ex Ecclesiis, quæ vetustate, vel alias collapsæ, & nullatenus ob inopiam restaurari possunt, transferant ad Ecclesias alias eorumdem locorum, & in iis erigant altaria, vel capellas sub iisdem invocationibus, vel certe transferant in jam erecta in iis altaria vel capellas cum omnibus emolumentis & oneribus: ergo multo minus licitum est Episcopis auctoritate ordinaria destruere aliqua, non erectis sub eadem invocatione aliis in eadem Ecclesia persistente. Si dicantur esse superflua, contra est, quod superfluorum nomine veniant illa tantum, quæ in quibusdam capellis interdum sunt per agros aut per vias, uti notat Zerola *part.* 1. *v. Altare*, non autem illa, quibus annexæ sunt fundationes per Episcopos approbatæ.

§. 2. Neque videtur Episcopus removere posse aliquod al- 857
tare, fundationem transferendo ad aliud altare habens aliquam fundationem. Ratio est 1. quia etiam obest textus *Clement.* supra. 2. Quia Episcopi non possunt immutare, vel alterare mentem fundatorum, uti dictum est a *num.* 840. hoc autem hic fieret, quia singuli fundatores voluerunt altare sub separata invocatione. 3. Fundatores non consentirent ita fieri, si viverent, nec fundationes faceret, si prævideret ita pro libitu immutandas ab Episcopis, præsertim cum fundatoribus majori honori sit, quod soli fundarint integrum altare, & reipsa satis est ipsos pie sic voluisse, nec Episcoporum est eorum voluntatem nequidem in melius commutare aut reformare, uti *nu.* 841. dictum est. 4. Vel utrumque altare erat sub eadem invocatione, v. g. *S. Petri*, vel sub diversa, verbi grat. unum *S. Petri*, alterum *S. Joannis*: si sub eadem, minuitur cultus illius Sancti, quia plus est coli in duobus altaribus, quam uno: si sub diversa, etiam minuitur utriusque cultus, nam si altare, ad quod fit translatio, dicatur, uti ante, simpliciter *S. Petri*, certo minuitur cultus *S. Joannis*, qui jam nullum altare habet suæ invocationis: si dicatur simul altare *SS. Petri & Joannis*, etiam minuitur utriusque cultus, quia plus est privative habere altare, quam cumulative. Unde a paritate rationis non tantum non potest Patronus etiam cum consensu Episcopi auferre fundatoris insignia posita in Ecclesia vel altari & sua substituere, uti recte Laym. Pirh. Leur. *p.* 2. *q.* 94. *n.* 7. sed nequidem sua simul apponere, quia sic partem fundationis adiciret nomini suo in præjudicium illius, qui solus fundavit.

§. 3. Si fundator præsumi non possit habuisse specialem cau- 858
sam, ob quam elegerit hoc numero altare præ alio, sed ad hoc sit determinatus, verbi gratia, concilio Episcopi aut alterius, videtur Episcopus ex justa causa posse ejusmodi fundationem, retento tamen titulo & invocatione, transferre ad aliud altare omnino liberum: tum enim nec largitio fundatoris aboletur, nec primariæ ejus intentioni contravenitur, nec evertitur ulla lex fundationis, nec onus novum imponitur beneficiario, illa autem materialis circumstantia altaris aut loci non est considerabilis, si justa causa aliud postulet. Et ita quoad omnia senserunt mecum plures viri eximii de toto hoc casu consuiti.

Q. 126. *Quid addendum sit circa intentionem admittentis Beneficium?* R. seqq.

§. 1. Qui acceptat Parochiam sine animo recipiendi Sacerdo- 859
tium intra annum, sed tantum volens, verbi gratia, frui fructibus aut emolumentis unius anni, peccat mortaliter, & tenetur restituere fructus, nisi voluntate mutata Sacerdotium recipiat; & qui tali scienter confert Parochiam, tenetur in ejus defectu restituere; *c. Commissa de elect. in* 6. Castrop. *tom.* 13. *d.* 4. *p.* 7. *num.* 5. Passer. *de elect. cap.* 25. *num.* 403. Si autem accepet cum dubio, an velit intra annum suscipere Sacerdotium, Nav. Graff. Garc. aliique cum Barb. *de Offic. Parochi cap.* 5. *num.* 14. excusant a peccato, & obligatione restituendi, quia illi tantum dicuntur subjacere illi culpæ & pœnæ, qui non intendunt suscipere Sacerdotium, idest, ut ipsi explicant, qui habent voluntatem non suscipiendi; sed probabilius est cum Sot. Lop. Azor. Vega, Manuel Sanch. Castropal. *n.* 5. & 6. quod peccet mortaliter, & teneatur restituere, etiam ante sententiam Judicis: quia jus prærequirit animum suscipiendi, nisi justa causa occurrat, quæ postea excuset: qui autem dubitat, an velit, non potest dici simpliciter habere animum. Idem dicit cum aliis Pass. *num.* 397. si acceptet cum animo conditionato, verbi gratia, nisi quid melius occurrat: sed in hoc alii contradicunt cum *Castropal.* Si autem initio habuit animum suscipiendi, sed postea absque causa mutet, & non suscipiat, videtur certum, quod peccet mortaliter, quia non satisfacit obligationi gravi, quam in se suscepit; eumque *Abb. Host. Sot. Tol. Graff. Azor. Garc.* & alii cum Barb. *num.* 15. obligant ad restitutionem, quia fructus dantur ob servitium saltem præstandum, sed Nav. Lop. Vasq. Sanchez Less. Castropal. *num.* 7. Pass. *num.* 402. probabilius a restitutione excusant, quia habuit jus in beneficio, secitque fructus suos, neque lex obligat ad restitutionem, nisi illum, qui recipit parochiam sine intentione se promovendi.

Quod si intendat brevi dimittere parochiam, Sanch. & Castr. *n.* 21. dicunt non esse mortale; Less. *de justit. l.* 2. *c.* 34. *n.* 136. dicit esse veniale, quia est aliqua deceptio Ecclesiæ, quæ non conferret, si non putaret esse deferviturum; neque expedit Parochos ita sæpe mutari.

860 §. 2. Si quis admittat beneficium simplex, cui Ordo Sacer est annexus, absque animo, vel cum animo dubio de suscipiendo Ordine annexo, peccat mortaliter, quia quisque jure naturæ tenetur velle esse idoneus ad id, cujus onus suscipit: imo secundum *Rebuff. Graff. Rayn. Garc.* tenetur restituere fructus, sed Navar. Sot. Sal. Less. Azor. Vasq. Tol. Lop. Castrop. *num.* 13. Paff. *num.* 405. Sanch. *de Matrim. l.* 7. *d.* 45. *num.* 13. probabilius dicunt non teneri restituere ante sententiam, quia lex pœnalis *c. Commissa*, tantum loquitur de parochialibus: imo praxis est, ut primo priventur mediis fructibus, postea totis, denique etiam ipso beneficio: ergo signum est, quod ante sententiam privati non sint.

861 §. 3. Si quis beneficium simplex non habens annexum Ordinem Sacrum admittat cum animo percipiendi fructus ad tempus, & postea ducendi uxorem, vel resignandi, secundum Sot. Tol. Nav. peccat mortaliter, quod Fill. *in append. ad tr.* 41. *c.* 6. *n.* 43. & Lugo *in resp. Mor. l.* 5. *d.* 4. probant ex Bulla *Pii IV.* 12. *Inter ceteras*, quæ talem acceptationem cujuscumque beneficii reddit irritam, ac prohibet sub pœna excommunicationis, & maledictionis æternæ, ac privationis omnium aliorum etiam Beneficiorum ante habitorum, & inhabilitatis ad omnia imposterum, ipso facto sine alia declaratione incurrenda; ex quibus clausulis colligunt esse gravitatem præcepti, dicuntque quod AA. contrariæ sententiæ non viderint, vel non ponderarint hanc Bullam: e contra tamen Garz. & Castrop. *de Cens. d.* 3. *p.* 30. *num.* 8. dicunt, Bullam illam tantum pro Curia Romana esse latam, quia initio facit mentionem Cardinalium & Datarii, ad quos spectat provisio beneficiorum, utique non omnium, sed eorum, quæ Romæ conferuntur, ideoque etiam testantur Fill. & Lug. supra, quod in Curia Romana exigatur juramentum, quod beneficia non accipiant animo dimittendi, & refpsa Lugo tantum respondet in casu, qui erat in Curia Romana. Addit Castrop. contra eam Bullam non agi si admittens cogitet dimittere cum consensu Papæ, sed in hoc postremo etiam contradicit Dian. *p.* 9. *t.* 7. *res.* 52. Communiter tamen tenent omnes cum Sanch. & Less. talem semper peccare venialiter, quia est aliqua, non tamen gravis, deordinatio & deceptio Ecclesiæ, quæ beneficia pro statu Clericali intendit, sed Navar. Gom. Garz. Castr. *t.* 13. *d.* 4. *p.* 7. *num.* 16. adhuc dicunt, probabile esse, quod nullo modo peccet, quia nullum præceptum viget, quod ab illo violetur, & jus relinquit illi liberum transitum ad nuptias, neque videtur agi contra mentem Ecclesiæ, quæ vult beneficiatum sustentari ex beneficio, quamdiu illud habet & deservit, nec obligat ad permanendum in illo. Vide Leur. *p.* 1. *q.* 320. & *p.* 3. *q.* 319.

ARTICULUS IV.

An liceat habere plura Beneficia?

862 „ Resp. Plura Beneficia possidere, non est res simpliciter intrinsece mala, nec omnino indifferens, sed speciem mali præferens, imo ordinarie illicita, & naturali juri repugnans (si talia sint quorum unum ad honestam sustentationem sufficiat) nisi justa causa ex circumstantia cohonestetur. Ita fere Laym. *lib.* 4. *t.* 2. *capitul.* 8. *num.* 2. ex D. Th. Less. Az. *tom.* 1. *l.* 5. *cap.* 19. & *c. commun.* Quia, ut docet Trid. *sess.* 24. *cap.* 17. *de Ref.* pluralitas hujusmodi magnam inordinationem involvit, dum minuitur cultus Divinus, Ecclesia operariis, fundator pia intentione, pauperes utiliores Ecclesiæ futuri sustentatione privantur. Hinc beneficia distinguuntur in incompatibilia primi generis, in quibus adepta pacifica possessione secundi, vacat prius, qualia sunt plura beneficia curata; item plures dignitates, personatus, duo beneficia uniformia sub eodem tecto: & in incompatibilia secundi generis, quæ etsi sine peccato citra dispensationem obtineri nequeant, primum tamen altero obtento non vacat; qualia sunt beneficia reliqua residentiam postulantia, v. grat. Canonicatus duo diversarum Ecclesiarum, in quibus recepta est constitutio Trid. *capitul.* 12. ut non liceat ultra tres menses Canonicis ab Ecclesia abesse. Unde Laym. *n.* 6. docet, Canonicatus in Cathedralibus Ecclesiis Germaniæ, quæ ex immemorabili consuetudine requirunt, tantum residentiam medii anni, vel trium mensium, inter compatibilia beneficia numerandos.

„ *Dixi, nisi justa causa cohonestetur*, quia qui per dispensationem plura officia obtinuit, nisi justa causa subsit, in conscientia non erit tutus, sed tenebitur alterum resignare, ut docet Less. *l.* 2. *c.* 34. *n.* 151.

„ Porro justa causa dispensandi erit evidens necessitas, & utilitas Ecclesiæ, quandoque etiam prærogativæ, & merita personæ; verbi gratia; insignis nobilitas, dignitas, scientia, auctoritas, virtus, &c. modo caveatur, ne beneficiorum coacervatio, facta etiam ob prærogativam personæ, ad privatum tantum, & non ad commune bonum referatur. Imo sine dispensatione plura Beneficia, seqq. casibus haberi possunt.

„ I. Si utrumque adeo sit tenue, ut neutrum sufficiat ad sustentationem: modo utrumque sit simplex, nec residentiam requirat.

„ II. Quando Parochia est annexa Canonicatui, eique accessoria: tunc enim utrumque per modum unius possidetur, „ ita tamen, ut teneatur Vicarium perpetuum in Ecclesia alere.

„ III. Quando beneficia legitime sunt unita.

„ IV. Quando alius idoneus, & dignus non reperitur.

„ V. Quando unum beneficium habetur in titulum, alterum „ in Commendam non perpetuam, sed ad aliquot menses donec de idoneo provideatur. Ita Regin. ex Silv.

„ *Quæres*: An, & quomodo Clerici teneantur ad residentiam?

„ *Resp.* I. Episcopos, Parochos, eosque, qui curatum beneficium habent, jure Divino teneri. Nec sufficit, si per alios „ administrent, nisi majus bonum urgeat: quia contra rationem „ est, ut hic officium, & fructus, alter onus habeat. Bon. *t.* 1. *d.* 5. *de oblig. benef. p.* 1.

„ *Resp. II.* Ita teneri ad residentiam, ut si Episcopi intra „ annum ultra tres, & Parochi ultra duos menses, absque legitima causa per Episcopum cognita, & approbata, absint, „ mortaliter peccent, & fructus non faciant suos. Ita Trident. „ *sess.* 23. *de Reform. capitul.* 1. V. Bon. *loc. cit.* Notat autem Dian. *p.* 9. *tom.* 7. *resol.* 53. ex *Bordon.* supradicta etiam habere locum in Superioribus, sive Prælatis regularibus: „ ideoque eos teneri tempore pestis, etiam cum periculo, suis „ assistere.

„ *Resp. III.* Qui in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis „ obtinent dignitates, Canonicatus, Præbendas, vel portiones, „ si intra annum ultra 3. menses absint, primo anno media parte fructuum, secundo vero anno omnibus fructibus, quos illo anno lucrati sunt, privandos: Quæ tamen pœna est sententiæ ferendæ, non latæ, ut constat ex Trid. *sess.* 24. *cap.* 12. *de Reform.*

„ *Resp. IV.* Causas a residentia excusantes esse, 1. Doctionem Theologiæ, vel Juris Canonici: neque ad hoc licentiam „ Prælati, aut Episcopi requiri; requiri autem ad doctionem „ litterarum humaniorum, & Philosophiæ; nisi contrarium habeat consuetudo. 2. Studium Theologiæ, vel Juris Canonici; id enim per 5. annos etiam excusat. 3. Obsequium Papæ, vel Episcopi, ad Ecclesiæ utilitatem. 4. Licentiam legitimam ex quavis alia justa causa. 5. Honestam consuetudinem, ubi dispositio Concilii non est recepta. Vide Bon. *l. c.*

„ *Resp. V.* Qui absque justa causa abest, peccat mortaliter, „ non tamen tenetur ad restitutionem fructuum, si officio satisfecerit, nisi ad eam condemnetur, vel nisi id aliquo jure fit „ expressum.

„ *Resp. VI.* Eos, qui ex legitima causa absunt, non lucrari „ distributiones, juxta *Trid.* nisi tamen absint ad curanda negotia Ecclesiæ, ex commissione Capituli, vel omnino involuntarie ob morbum, captivitatem, injustam excommunicationem, &c. V. Less. *n.* 164.

A D D E N D A.

Quæst. 127. *Quid addendum sit circa incompatibilitatem Beneficiorum?* R. De hac dicetur *a n.* 896. 863

Q. 128. *Quid circa residentiam sit præterea notandum?* R. 864
Seqq. §. 1. Residentia est præsentia personæ in loco beneficii ad ei deserviendum. Alia est præcisa, alia causativa; tum dicitur præcisa, si sit inseparabilis a beneficio, adeoque obliget sub pœna amissionis tituli: causativa est, si sine ea possit retineri beneficium, adeoque obliget sub pœna amissionis solorum fructuum.

§. 2. In beneficiis curatis requiritur residentia personalis perpetua, de qua videri debent dicta lib. 3. p. 1. a num. 736. Et 865
in his quidem beneficiis requiritur non tantum de jure humano, sed etiam divino, & naturali, ex quo Pastores tenentur pascere gregem suum, S. Th. Less. Hurt. Pirh. Leur. *p.* 3. *q.* 119. (1) sic tamen, ut omissio illius quandoque ob certas circumstantias cohonestari possit, Azor. Laym. Less. Garc. Pirh. Lenr. *qu.* 120. Et quidem quoad Episcopum, docent Vasq. & alii cum Castrop. *tr.* 13. *d.* 5. *p.* 1. *num.* 4. Papam non posse dispensare, ut absit ab Ecclesia, quia absens non potest satisfacere officio, Azor. tamen Fill. & alii absolute dicunt, Papam ex causa dispensare posse, sed probabilius concludit Lugo *in Resp. Mor. lib.* 5. *d.* 13. Papam posse dispensare in lege Ecclesiastica imperante residentiam Episcopo, non tamen in lege divina naturali eam requirente, sed tantum posse declarare, an hic, & nunc sint tales causæ, vel circumstantiæ, ut jus divinum naturale non censeatur obligare, & inter circumstantias sunt necessitas, vel magna utilitas Ecclesiæ, aut meritum illius, cum quo dispensatur. Idem applicandum est Parocho, cum quo potest similiter procedere Papa. Vide Leur. *p.* 1. *a q.* 367. & *p.* 3. *qu.* 122.

*(1) *Vide Benedictum XIV.* de S. D. I. 7. c. 1.

§. 3. Sola consuetudo etiam immemorialis facere non potest, 866
ut curatis liceat non residere, Abb. Cov. Rebuff. Less. Garc. Pirh. Leur. *p.* 3. *qu.* 121. limitat Barb. *de off. Parochi p.* 2. *cap.* 18. *nu.* 38. nisi suppleat Vicarius perpetuus; attamen tunc licentia non habetur vi consuetudinis, sed præsumitur adhuc dispensatio, vel declaratio Papæ. Hæc & alia plura videri possunt suis deducta apud Pignat. *tom.* 9. *consult.* 88.

§. 4. Episcopi, & Parochi tenentur residere, (2) etiam si tres 867
aut quatuor tantum habeant subditos: item secundum dicta n. 727. licet habeant Coadjutores, Barb. *c.* 8. *a nu.* 4. nisi tota cura sit translata in Vicarium perpetuum, Garc. *par.* 3. *c.* 2. *nu.* 175. Similiter tenentur, qui Parochiam habent in Commendam, Garc. *n.* 165. Et quamvis illis omnibus statim post possessionem moveatur lis in petitorio, adhuc tenentur, Garc. Leur. *p.* 1. *q.* 366. Imo Fill. & Azor. *p.* 2. *l.* 7. *c.* 4. *q.* 1. ad similiter residendum obligant illos, quibus incumbit tantum exterior cura animarum per visitationes, correctiones, censuras &c. sed quoad hos pra-

praxis est contraria. De obligatione residendi, quam habent Episcopi; item Parochi, etiam tempore pestis multa docte habet Pignat. *tom.* 4. *cons.* 17. item *tom.* 7. *consult.* 2.

*(2) *De Residentia Episcoporum habeto hic Bullam Benedicti XIV. feliciter regnantis.*

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

ad perpetuam rei memoriam.

AD universæ Christianæ Reipublicæ statum, ad Ecclesiasticarum Legum custodiam, & Fidelium Populorum salutem, tam magni refert singulos Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis præpositos, in ipsis Ecclesiis, vel Diœcesibus sibi creditis assidue residere; ut difficile sit aliud ullum reperire Ecclesiasticæ disciplinæ caput, quod aut Conciliariibus Canonibus atque Decretis, aut Apostolicæ Sedis Constitutionibus & Sanctionibus, tam sæpe tamque impense inculcatum fuerit & commendatum. Ut autem antiquiora Canonica statuta prætereamus, Nobis satis erit innuere, quid hac de re decreverit Sacrosancta Tridentina Synodus *sess.* 6. *cap.* 1. & *sess.* 23. *c.* 1. *de Reform.*; tum ea quæ recol. mem. Prædecessor Noster Urbanus Papa VIII. præscripsit in sua Constitutione data apud S. Petrum die 12. Decembris Anni 1634. quæ incipit: *Sancta Synodus*, & in qua præcedentes aliorum Romanorum Pontificum Pii IV. Gregorii XIII. & Clementis VIII. Leges & Constitutiones retulit, confirmavit, & ampliavit. Neque opus est recensere omnes Encyclicas Litteras, quæ, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos de implendo hujusmodi Residentiæ onere identidem admonendos, ab hac Apostolica Sede mitti consueverunt, ut patet ex Epistola jussu Ven. Servi Dei Innocentii Papæ XI. Prædecessoris quoque Nostri scripta die 5. Februarii Anni 1678. item ex alia die 24. Decembris Anni 1707. a felic. record. Clemente Papa XI. ad suum & Apostolicæ Sedis Nuntium Neapoli commorantem conscripta, ut illius Regni Præsules ad residendum in propriis Ecclesiis & Diœcesibus adigerentur; nec non ex ejusdem Clementis Litteris in forma Brevis datis die 25. Maji Anni 1709. ad Archiepiscopos & Episcopos Poloniæ, qui obtentu turbarum & dissensionum, quæ tunc in Regno versabantur, suas reliquerant Ecclesias atque Diœceses.

* Neque porro Nos hac in re Apostolici Officii Nostri partes desiderari permisimus. Vix enim inferutabili Divinæ Providentiæ consilio in hac suprema Ecclesiæ universalis specula collocati fuimus, quum veterem Prædecessorum Nostrorum morem in usum revocantes, ad Ven. Fratres omnium per Orbem Ecclesiarum Antistites Apostolica scripta direximus, quibus, inter cetera salubria monita, hoc etiam de residendo in propriis Ecclesiis peculiari studio iis inculcare, & tam gravissima damna, quæ ex eorum absentia proveniunt, quam magnas utilitates, quas eorum presentia concreditis ipsis Diœcesibus affert, ante oculos proponere non prætermisimus, ut videre est *in* §. 4. Epistolæ Encyclicæ die 3. Decembris Anni 1740. a Nobis conscriptæ, quæ *in Tomo* I. Bullarii Nostri nuper vulgati *n.* 2. impressa est. Qui autem hominum corda scrutatur Deus, is sane novit, quanto & quam acerbo animi Nostri dolore nonnunquam accepimus, Ecclesiasticas Regulas ab aliquo ex Fratribus hac in parte violari, & quantopere studuerimus, nunc admonendo, nunc obsecrando, nunc increpando, absentes quidem per Litteras, præsentes vero ipsa voce ad debitum Residentiæ Officium revocare. Quin etiam laudabilibus Prædecessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, in Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula, qua Beneficia Ecclesiastica in octo anni mensibus vacatura Nostræ dispositioni & collationi reservavimus, simul etiam iisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, residentibus gratiam alternativæ mensium, certis modo & forma ab iis acceptandam, libenter obtulimus; nimirum ut quamdiu ipsi apud Ecclesias aut Diœceses suas vere & personaliter residerent, de Beneficiis hujusmodi Ecclesiasticis, quæ extra Romanam Curiam in Februarii, aliisque alternis anni mensibus vacare contingeret, dummodo alias dispositioni Apostolicæ reservata vel affecta non essent, libere disponere valerent, facultatem tempore Pontificatus Nostri duraturam concessimus; quo fciliceet iidem Episcopi, & majorum Ecclesiarum Præsules, ampliorem potestatem in Beneficiis prædictis conferendis sic obtinentes, hac etiam Apostolicæ Nostræ liberalitatis gratificatione illecti, ad personalem Residentiam prædictam libentius obeundam adducerentur.

* Quoniam vero & certæ quædam caussæ adesse possunt, & hujusmodi occasiones incidere, propter quas, prævio Romani Pontificis assensu & approbatione, liceat Episcopo a propria Ecclesia, & Diœcesi per aliquod definitum tempus abesse; ea vero absentia, quæ ad modicum tempus protrahitur, neminem deserat Residentiæ reum constituit; ideo & in Conciliis, & in Apostolicis Constitutionibus, ad præcavendos abusus tam circa hujusmodi caussarum & occasionum relevantiam, quam circa tolerabilia temporum spatia, providæ statutæ Leges & Regulæ reperiuntur. Et quidem justæ ac legitimæ absentiæ caussæ a præfata Tridentina Synodo *citat. cap.* 1. *sess.* 23. non aliæ agnitæ fuerunt, quam Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, & evidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ utilitas. Verum his etiam caussis deficientibus, quum eadem Sacrosancta Synodus perpendisset, ex veterum Canonum sententia, minime abesse videri eos, qui aliquantisper absunt, & statim sunt reversuri; omnibus Ecclesiarum Antistitibus indixit, ut sibi licitum non putarent singulis annis, ultra duos aut tres ad summum menses, sive continuos, sive interruptos, extra proprias Diœceses commorari; eosque simul admonuit, ne per illius temporis spatium, Dominici Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, ab Ecclesiis suis Cathedralibus abessent, nisi forte Episcopalia munia in aliis Diœcesium suarum locis eos detinerent; eamque præterea rationem ab iis haberi voluit, ut absque ullo Gregis detrimento concessa uterentur libertate, & ut id *æquum ex caussa fiat*; quibus verbis animi levitas, oblectationum cupiditas, aliæque futiles caussæ penitus excluduntur.

* Præfatus autem Urbanus Prædecessor ad peculiares occurrentes casus descendens, Episcopis in Curia promoris unum concessit mensem (quem postea declaratum fuit, a die ipsorum propositionis in Consistorio computandum esse), quo mense elapso, singuli ad proprias Ecclesias se conferre deberent. Sed quum in Concilio Romano, habito a felic. record. Benedicto Papa XIII. Prædecessore pariter Nostro, Episcopi exposuissent, tam exiguo temporis spatio non posse a recens promotis sua in Urbe negotia expediri, idem Benedictus facultatem concessit S. R. E. Cardinali suo & Romani Pontificis pro tempore in Urbe ejusque Districtu Vicario, ut præfatum unius mensis terminum, juxta casuum contingentiam, & caussa cognita, ad alios quadraginta dies, & non ultra, prorogare posset.

* Præterea Episcopis ad sacra Apostolorum Limina statutis temporibus visitandâ personaliter accedentibus, supradictus Urbanus Prædecessor indulsit, ut qui Ecclesiis citra Montes, & citra Mare positis præsiderent, per quatuor, qui vero Ultramarinis, & Ultramontanis Ecclesiis præessent, per septem menses continuos a Residentia in suis respective Sedibus facienda, hujusmodi Visitationis gratia, excusarentur.

* Cum vero idem Urbanus declarasset; se, per ea quæ in suis præfatis Litteris constituerat, minime sublatam voluisse dictam trium mensium licentiam a Concilio indultam; hinc plures ortæ quæstiones, & varia condita sunt Decreta, ab eodem Urbano ejusque Successoribus approbata; cujusmodi sunt, non licere trimestrem absentiam prædictam conjungere, sive cum eo tempore quo permittitur Episcopis post suam promotionem in Urbe commorari, sive cum eo, quod ad peragendam Sacrorum Liminum Visitationem eisdem concessum fuit: neque fas esse absentiæ tempora ita disponere, ut tres postremi menses unius anni continuentur cum tribus prioribus mensibus anni subsequentis. Sicut etiam vetitum est prædictos menses conjungere cum eo anni tempore, quo, propter aeris insalubritatem, alicui Episcopo permittitur extra Diœcesim degere; ne scilicet continuatis absentiæ temporibus, vernos simul & æstivos menses, sive æstivos una cum autumnalibus, extra Diœcesim duci contingat. Denique, ne quis indulgentia Sacri Concilii per fraudem abuti posset, declaratum fuit, prædictam trium mensium vacationem intra cujusque anni limites coerceri, ut qui uno anno usus ea non fuerit, non ideo sequenti anno diutius ab Ecclesia sua abesse valeat.

* Et quoniam Tridentina Synodus sub Legibus de Residentia hujusmodi ipsos etiam S. R. E. Cardinales nominatim comprehendit; præfatus Urbanus Prædecessor, advertens nonnunquam evenire, quod aliquis ex Cardinalibus alicui Patriarchali, seu Metropolitanæ, aut Episcopali Ecclesiæ præpositus, unum simul ex Episcopatibus Suburbicariis obtineret, constituit, ut hujusmodi Cardinales in primodictis Ecclesiis, non autem apud Episcopatus Suburbicarios, residere tenerentur.

* Denique tam in prædicto Concilio, quam in citata Urbani Constitutione, contra transgressores hujusmodi Legum, quæ ad Residentiam pertinent, gravissimæ pœnæ statutæ fuerunt; quarum executionem idem Urbanus Primo quidem demandavit Auditori caussarum Curiæ Cameræ Apostolicæ; Verum biennio post, totam hujus materiæ cognitionem delegavit Congregationi particulari a se deputatæ, quam compositam esse voluit ex tunc & pro tempore existentibus Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, necnon ejusdem Pontificis Datario, & Secretario Status, ac Secretario Brevium, duobus item Secretariis Congregationum, negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium, ac interpretationi & executioni Decretorum prædicti Concilii Tridentini respective præpositarum. Et quidem prædicto Cardinali Vicario facultatem tribuit, ut, juxta ex caussis, & cum consilio prædictorum Prælatorum, concedere posset Episcopis licentiam abessendi a propriis Ecclesiis & Diœcesibus spatio dumtaxat dierum quadraginta, ut in ipsius Urbani Litteris datis die 1. Januarii Anni 1636. dulinctius præscribitur.

* Hujus Congregationis Caput, seu Præfectus, ex quo eadem instituta est, semper fuit præfatus Cardinalis Vicarius pro tempore existens, quemadmodum ejusdem Secretarii munus is semper gessit, qui Congregationi Concilii Tridentini fuit a Secretis; unde etiam Nos ipsi, dum in minoribus constituti Officio Secretarii prædictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum fungeremur, par quoque munus Secretarii alterius Congregationis super Residentia Episcoporum simul sustinuimus. Quæ sane Congregatio, ut ex illius Secretariæ Registis apparet, tam ipsius Urbani Prædecessoris temporibus, quam aliis subsequentibus, non semel singulis Annis adunari consuevit; id quod a fam. mem. Prædecessore pariter Nostro Clemente Papa XI. in usum revocatum fuit, & identidem peractum. Nobismetipsis præfatum Secretarii munus obeuntibus, confectique a Nobis, & impressis Foliis, ea prorsus methodo, quæ pro caussis ad Congregationem Concilii pertinentibus observatur.

* Ut autem Episcopi a suis Ecclesiis vel Diœcesibus licite abesse possint, quum præter caussam Canonicam, expressa quoque licentia Romani Pontificis, ut supra diximus, sit necessaria; excepto casu prædictæ trimestris absentiæ a Concilio permissæ, pro qua nulla peculiaris requiritur licentia, quum idem Concilium Episcoporum abscedentium conscientiæ relinquat, de æquitate caussæ judicium facere; hinc est, quod quæcumque hujus generis licentia olim indulgeretur, per speciale Chirographum ma-